

Универзитет у Београду
Факултет спорта и физичког
васпитања

Др Марија Мацура

Ova prezentacija je nekomercijalna.

Slajdovi mogu da sadrže materijale preuzete sa Interneta, stručne i naučne građe, koji su zaštićeni Zakonom o autorskim i srodnim pravima.

Ova prezentacija se može koristiti samo privremeno tokom usmenog izlaganja nastavnika u cilju informisanja i upućivanja studenata na dalji stručni, istraživački i naučni rad i u druge svrhe se ne sme koristiti –

Član 44 - Dozvoljeno je bez dozvole autora i bez plaćanja autorske naknade za nekomercijalne svrhe nastave:

(1) javno izvođenje ili predstavljanje objavljenih dela u obliku neposrednog poučavanja na nastavi;

- ZAKON O AUTORSKOM I SRODNIM PRAVIMA
("Sl. glasnik RS", br. 104/2009 i 99/2011)

RAZVOJ RESPIRATORNOG SISTEMA

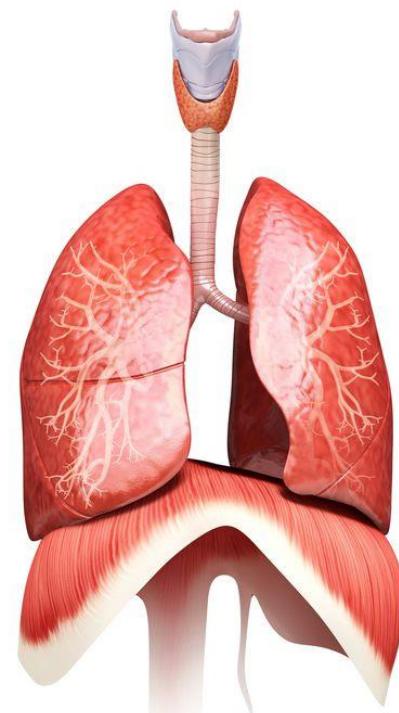
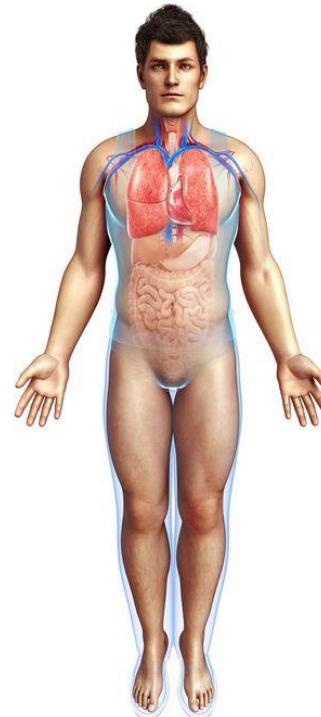

Lekar Otto Warburg, koji je ne jednom nego dva puta osvojio Nobelovu nagradu, šokirao je svet kada je otkrio da je većina bolesti uzrokovana nedovoljnim količinama kiseonika u telu. U stvari, njegova su istraživanja pokazala da ako ćeliji uskratimo 35% potrebnog nivoa kiseonika, za 48 sati postaje postati kancerogenom.

Respiratorični sistem kod čoveka čine

- grudni koš,
- pluća sa sistemom za sprovodjenje vazduha i
- dijafragma

RTG

Osnovna funkcija

(spoljašnje disanje)

**Snabdevanje organizma potrebnom količinom
kiseonika**

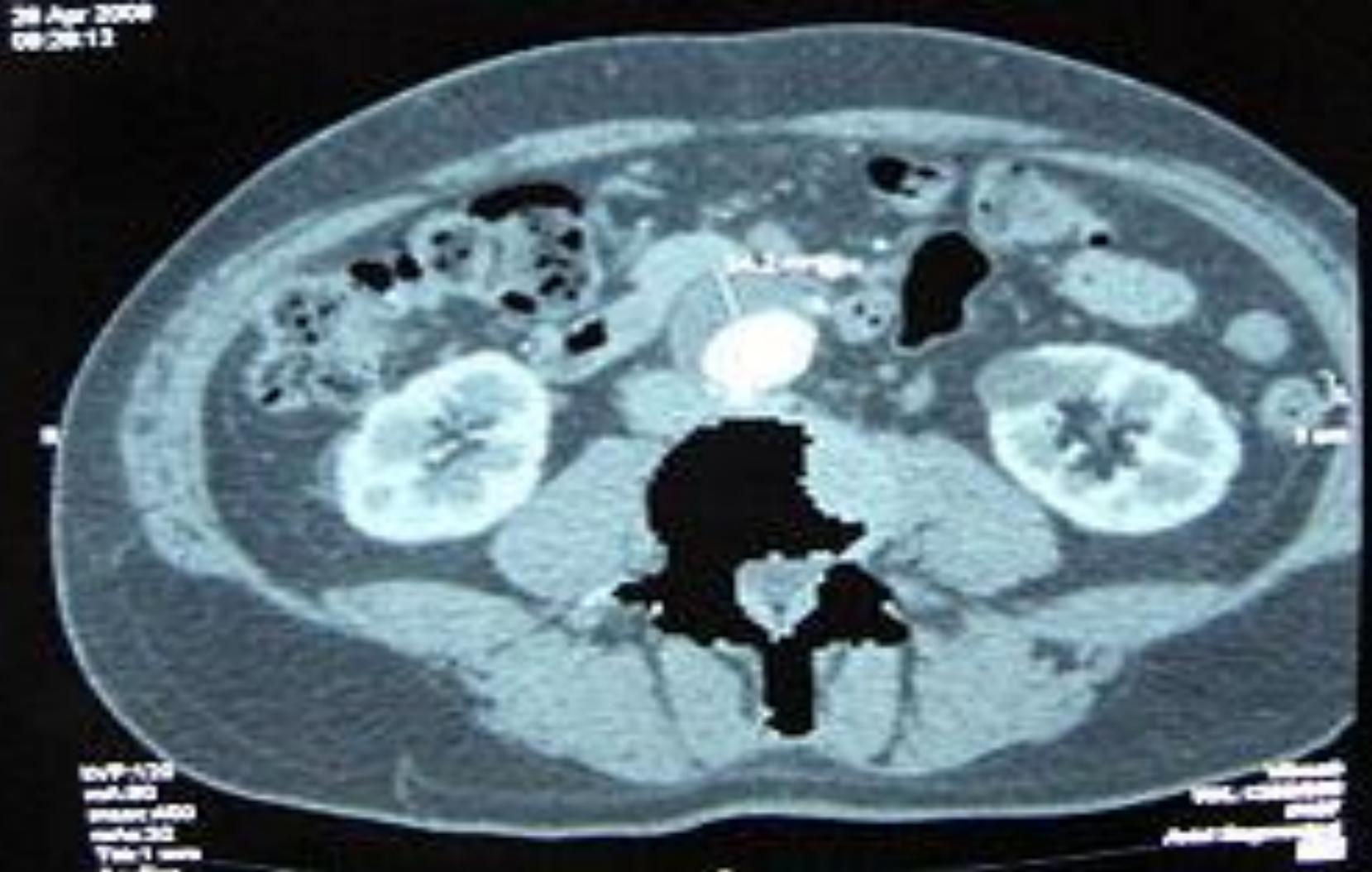
odstranjivanje viška ugljendioksida
nastalog unutrašnjim disanjem - čel.disanjem
(metabolizam)

GRUDNI KOŠ

- NN skoro okrugao (prednje zadnji prečnik čini 90% poprečnog prečnika) i čine ga, sa zadnje strane grudni deo kičmenog stuba, a sa prednje grudna kost.
- Sa bočne strane, grudni koš čine gotovo horizontalno postavljena rebra.

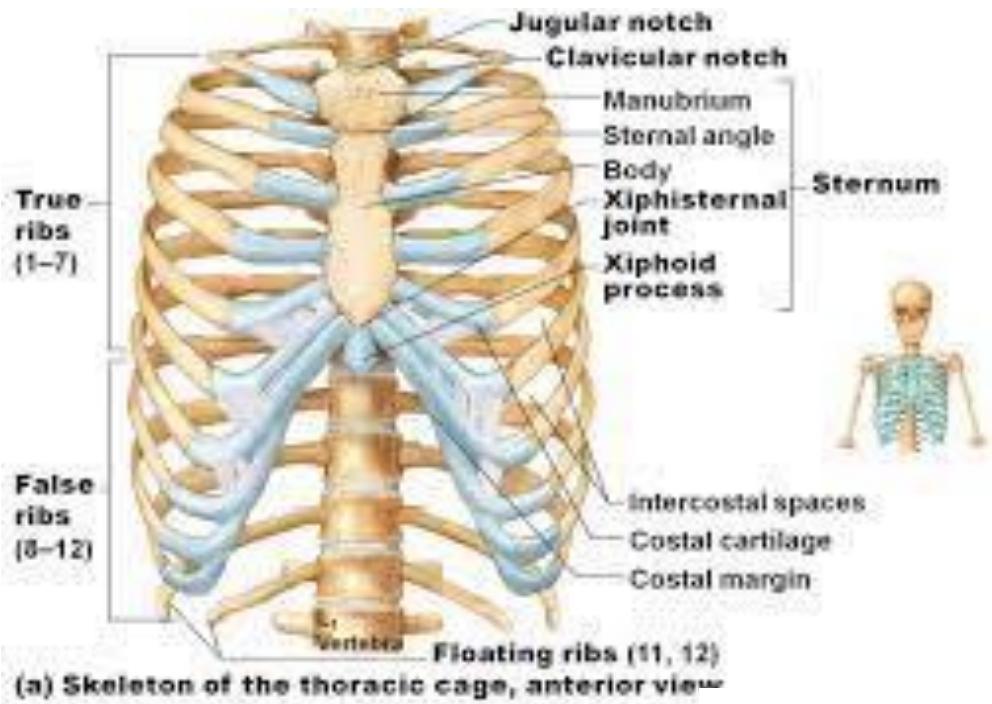
- U toku rasta, rebra sa grudnom kosti zauzimaju sve kosiji ugao a odnos prednjeg i poprečnog preseka se menja i smanjuje na 75%.

28 Apr 2008
08:26:13

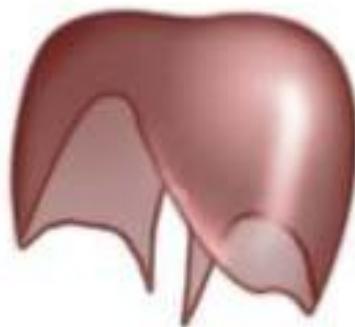

100%
100%
100%
100%
100%
100%

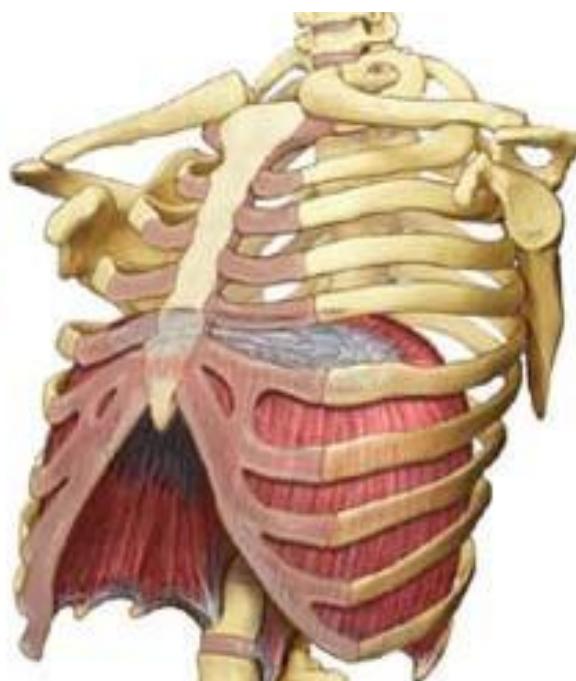
100%
100%
100%
100%

(a) Skeleton of the thoracic cage, anterior view

The diaphragm
is shaped
like a parachute

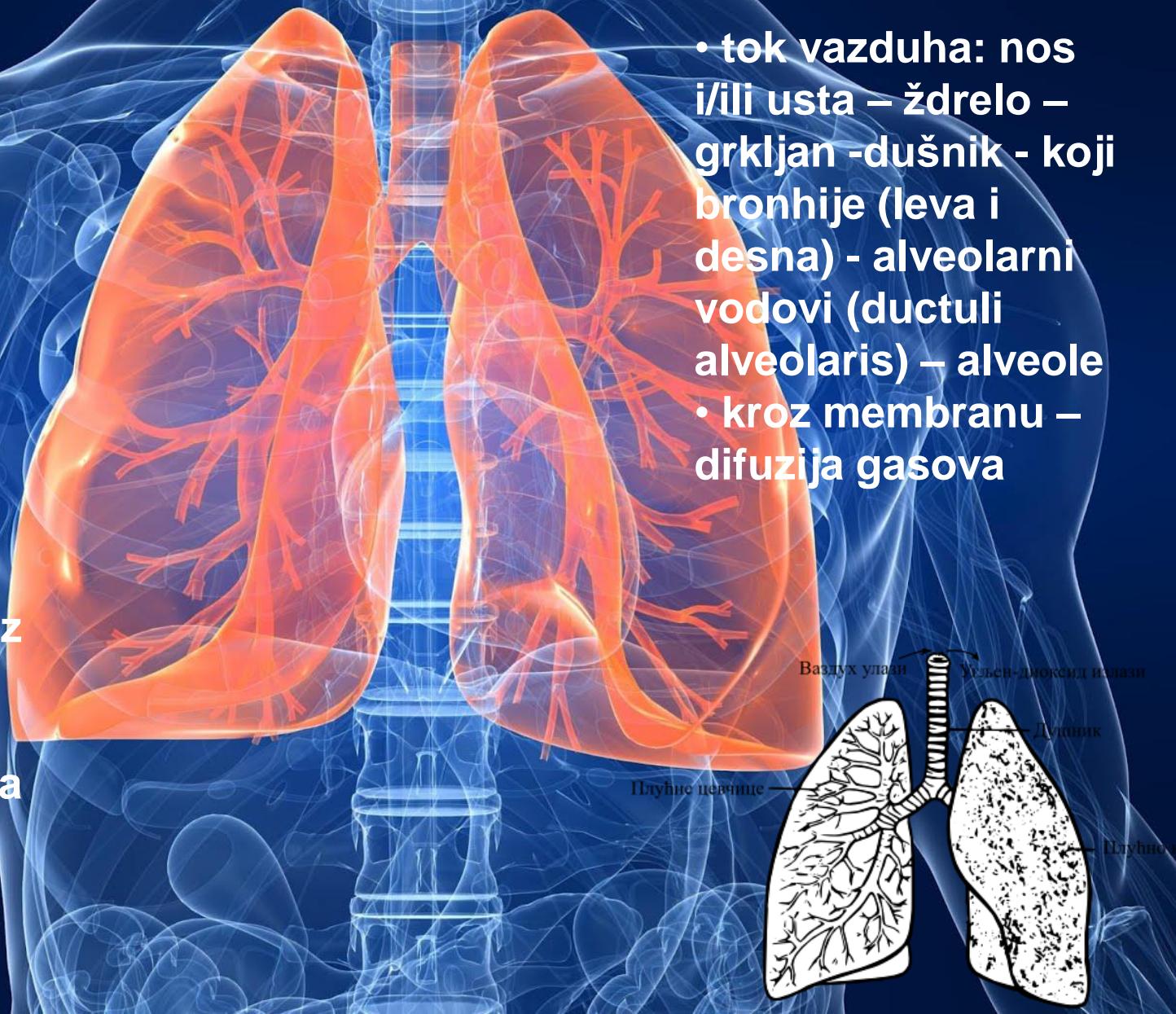
- Razvoj koštanog sistema je brži od procesa rasta i razvoja mekih tkiva organa pa tako u toku detinjstva grudni koš povećava brže svoju zapreminu usled čega dolazi do proširenja pluća nasuprot njihovoj elastičnosti

- Na ovaj način nastaje sila koja je u odnosu na pozitivan atmosferski pritisak, negativna i omogućava plućima da u stalnom dodiru sa grudnim košom, prateći njegove ekskurzije, uz pomoć dijafragme, izuzetno lako obavljaju funkciju meha

Pluća sisara

- Pluća sisara nalaze se u grudnom košu zajedno sa srcem
- Osnovna funkcija je prenos O₂ iz atmosfere u krvotok, i odavanje CO₂ iz krvotoka u atmosferu
- Izmena gasova odvija se u tankozidnim mehurićima (alveole)

- tok vazduha: nos i/ili usta – ždrelo – grkljan -dušnik - koji bronhije (leva i desna) - alveolarni vodovi (ductuli alveolaris) – alveole
- kroz membranu – difuzija gasova

Funkcije respiratornog sistema

- Spoljašnje disanje
- Održavanje acidobazne ravnoteže
  - Fonacija
- Plućni odbrambeni mehanizmi
  - Metabolička funkcija pluća

Građa respiratornog sistema

- Sprovodni disajni putevi
  - Pluća - Plućni acinus
    - Pleura
  - Respiratori mišići
- Delovi nervnog sistema koji vrše kontrolu respirstornih mišića

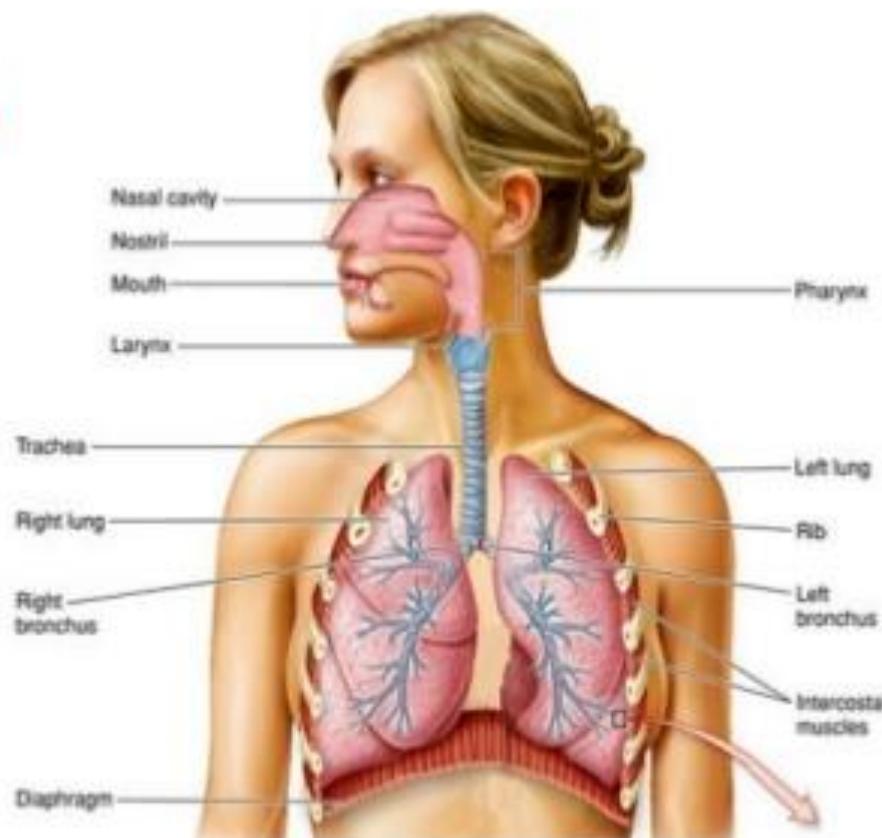
Respiratorni sistem

vrsi

razmenu gasova između okolnog, spoljašnjeg vazduha i krvi,
što je omogućeno postojanjem sprovodnog, respiratornog i ventilacionog dela

1. Sprovodni deo

nosna duplja sa odgovarajućim sinusima,
nazofarings,
Larings,
traheja,
Bronhije,
bronhiole i
terminalne bronhiole.

Uloga sprovodnog dela je da sprovodi, prečišćava, zagreva i vlaži vazduh koji dolazi iz spoljašnje sredine.

Sprovodni disajni putevi

(anatomski mrtvi prostor, oko 150ml)

gornji

- Nos i paranasalne šupljine (sinusi)**
- Nazofarinks i larinks**

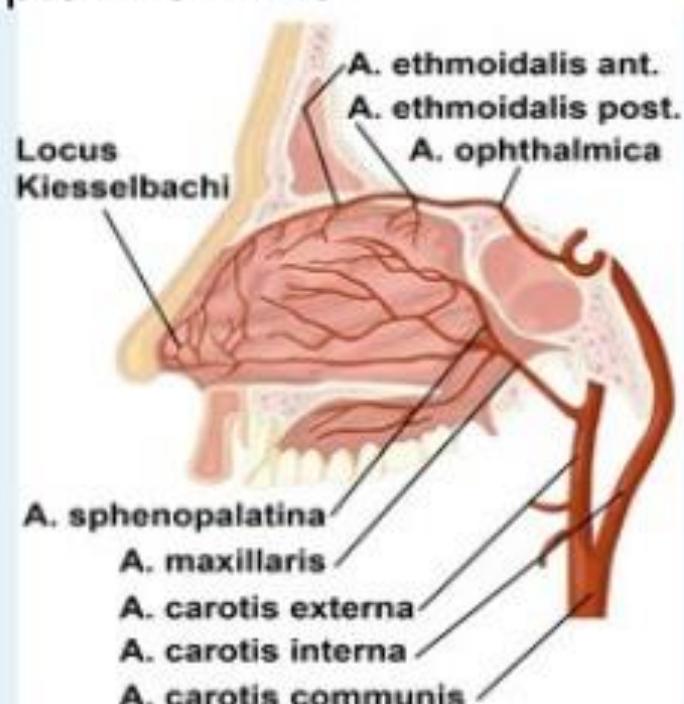
Nos

- *Vlaži i greje vazduh
- *Filtrira vazduh
- *Rezonantan na komora za govor
- *Početak disajnih puteva

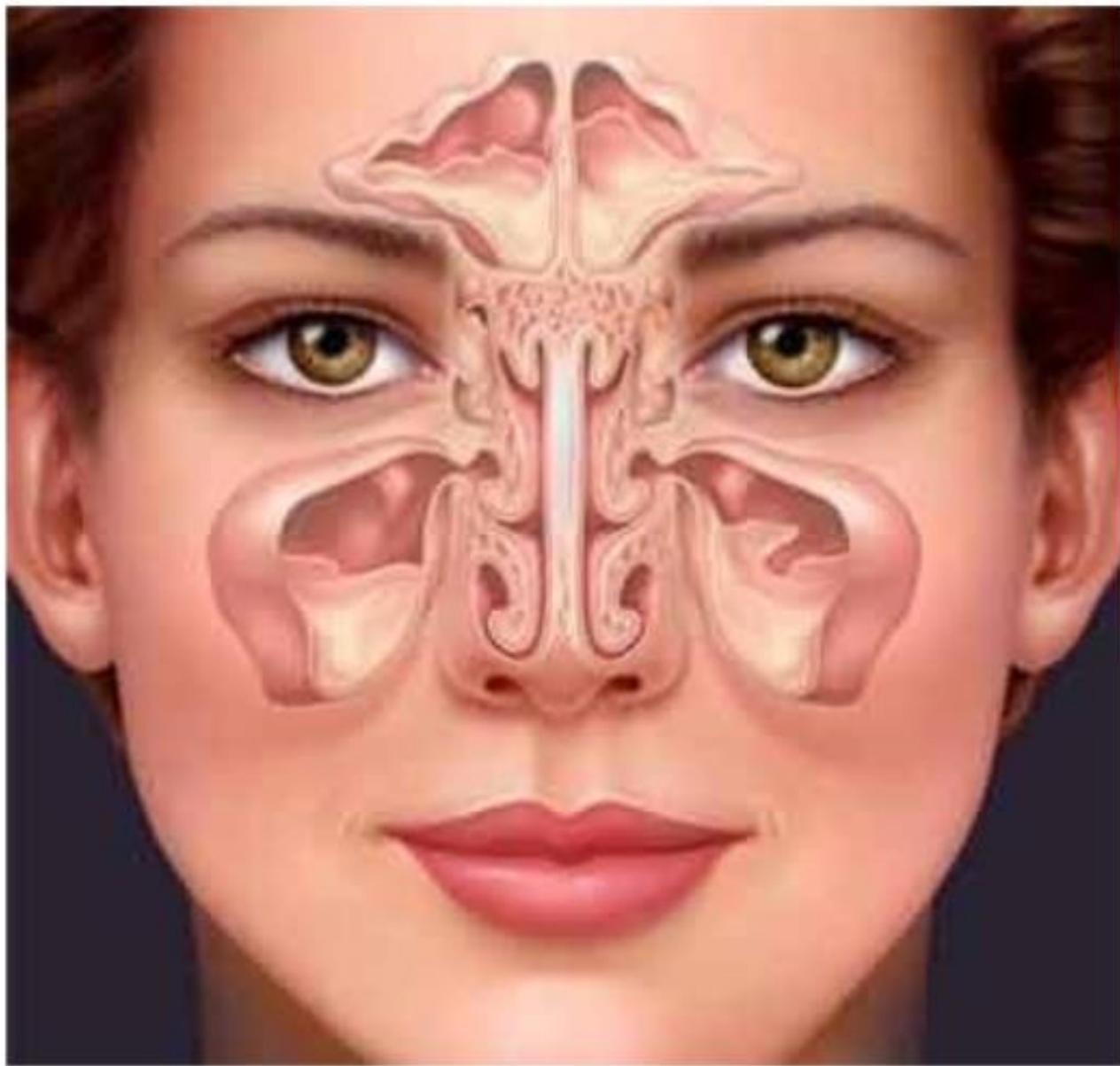
Nosna duplja (Cavitas nasi)

- nosna pregrada (septum nasi) nazad grade ralasta kost (vomer) i lamina perpendikularis etmoidalne kosti, dok je prednji deo hrskavica
- krvni splet lokusa Kiesselbachi na ulazu u nos (izvor krvarenja)
- sluznica nosa: trepljasti epitel; receptori za miris

PARANAZALNI SINUSI

- sinusi su koštane šupljine ispunjene vazduhom i obložene sluzokožom
- otvaraju se u nosnu duplju
- povećavaju zapreminu disajnih puteva
- **sinus maxillaris, sinus ethmoidalis, sinus frontalis i sinus sphenoidalis**
- zapaljenje sinusa – sinusitis
- nosni hodnici (prostori u konkavitetima nosnih školjki)
- sinusi imaju otvore u gornjem i srednjem nosnom hodniku
- u donjem nosnom hodniku se otvara nazolakrimalni kanal

Pharynx- ždrelo

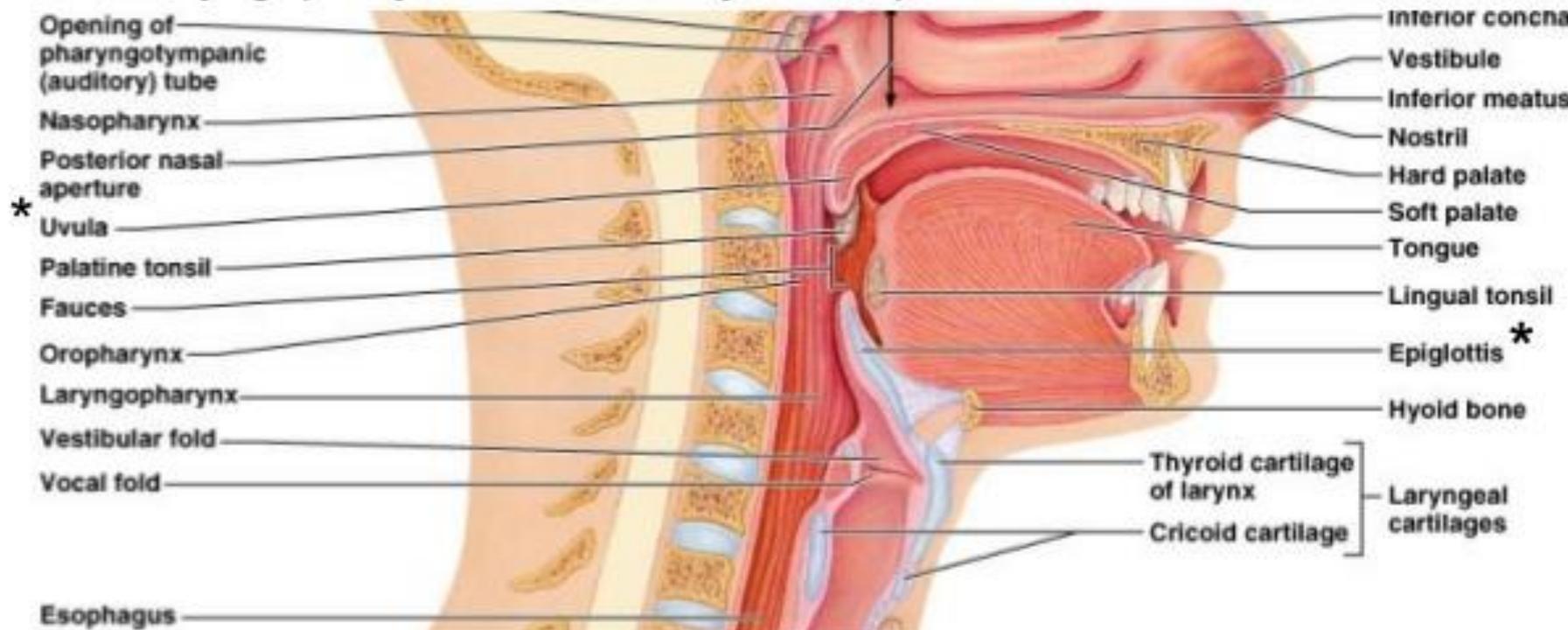
- 3 dela: **naso, oro, laryngo pharynx tj. epi-mezo i hipopharynx**

Tonziči (krajnici) reaguju na inhalacijske antigene

Resica uvula zatvara epifarinx tokom gutanja pa hrana ne ide u nos

Epiglotis drži hranu izvan dišajnih puteva

laryngopharynx služi kao zajednički prolaz za hranu i vazduh

Larings

- Proteže se od 4.-6. vratnog pršljena
- Ispod hyoidne kosti
- Iznad dušnika-trahee
- Tri funkcije:govor
  - Disanje
  - Usmeravanje puta struje vazduha

- Zatvoren tokom gutanja
- Otvoren tokom disanja

Sprovodni disajni putevi

donji

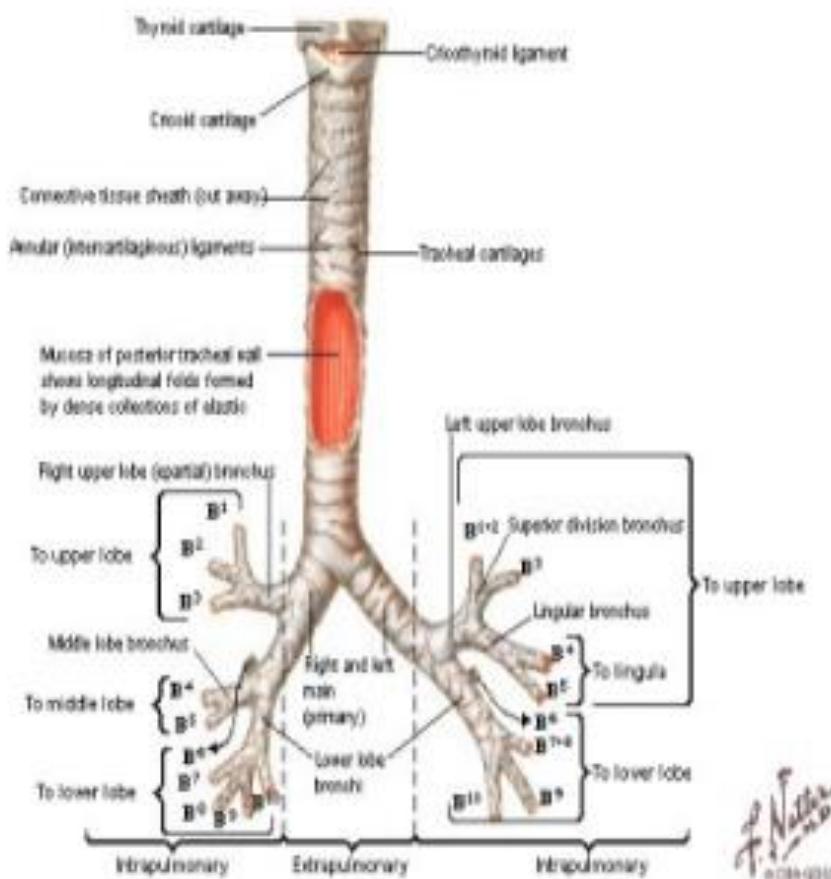
– trahea

- Levi i desni glavni bronh i njihove grane:
lobarne, segmentalne.
- **bronhiole, *terminalne bronhiole***
(16.generacija, račvanja od traheje)

DUŠNIK (TRACHEA) I DUŠNICE (BRONCHI)

Trachea and Major Bronchi

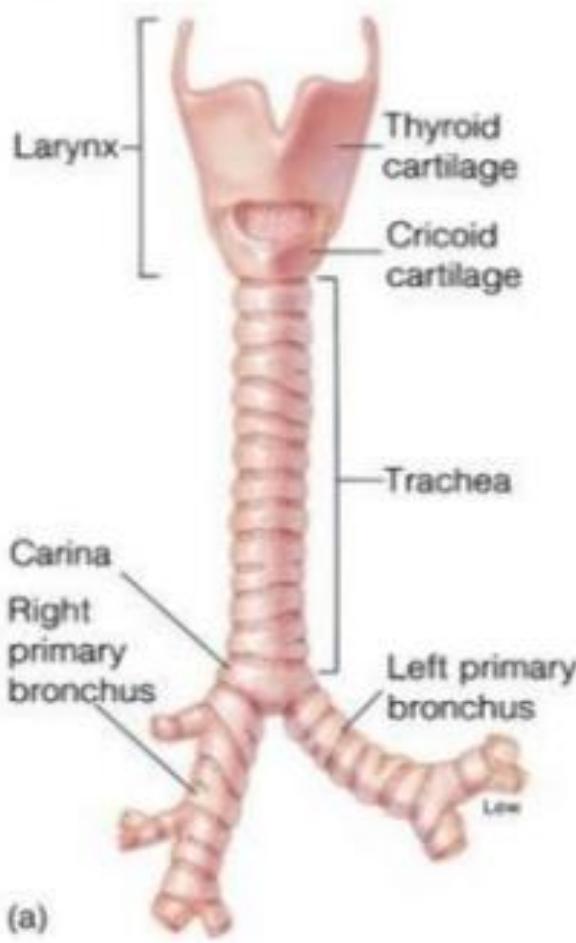
Anterior View

- dušnik pripada donjim disajnim putevima
- nastavlja se na grkljan, prolazi kroz donji deo vrata i gornji deo grudne duplje i završava u nivou petog grudnog pršljena podjelom u dvije glavne dušnice (desnu i lijevu)
- račva dušnika se zove bifurcatio tracheae
- na mjestu račvanja se nalazi carina tracheae (resica)

Trachea (dušnik)

- Spušta se ispod grkljana kroz vrat u mediastinumu
- Deli se u grudnom košu u dve glavne (primarne) bronhije
- 16-20 hrskavica u obliku prstena
- od hijalina hrskavice
- Pridružuju se fibroelasticno vezivno tkivo
- Fleksibilne za savijanje
- ali ostaje otvorena unatoč promjene pritiska prilikom disanja

Plućni acinus (“grozd”)
dužina 5cm, ($V=2500\text{ml}$)

Prelazna zona

Respiratorne bronhiole (17-19 generacija)

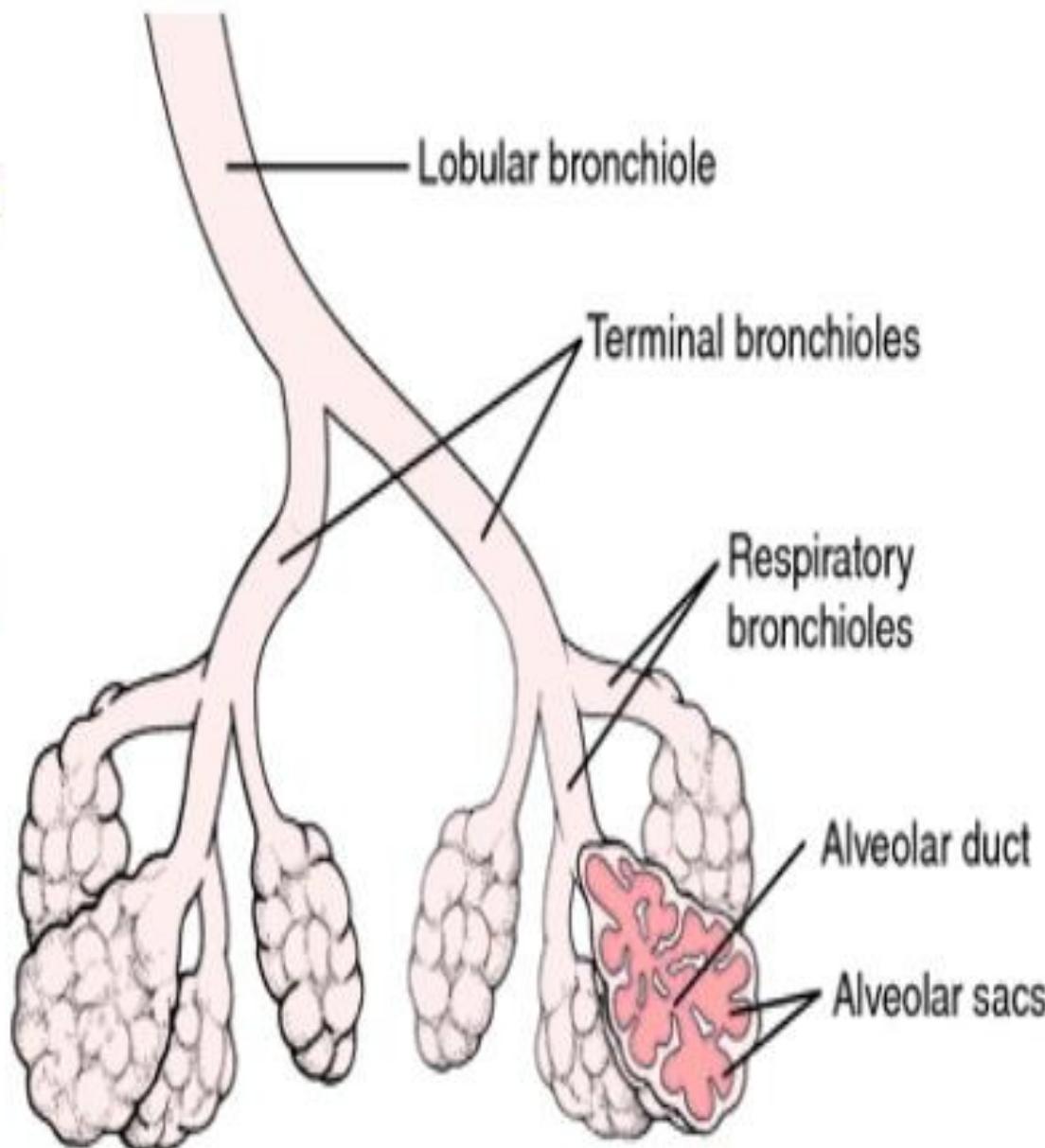
Respiratorna zona

- alveolarni duktusi i sakulusi (20-27. generacija grananja)

2. Respiratorni deo

Respiratorni deo se sastoji od:
respiratornih bronhiola,
alveolarnih duktusa i
Alveola.

Na nivou ovog dela se vrši razmena gasova.

Pluća (pulmo)

Desno pl. krilo
gornji, srednji i donji lobus.

Levo pl. krilo
gornji i donji lobus

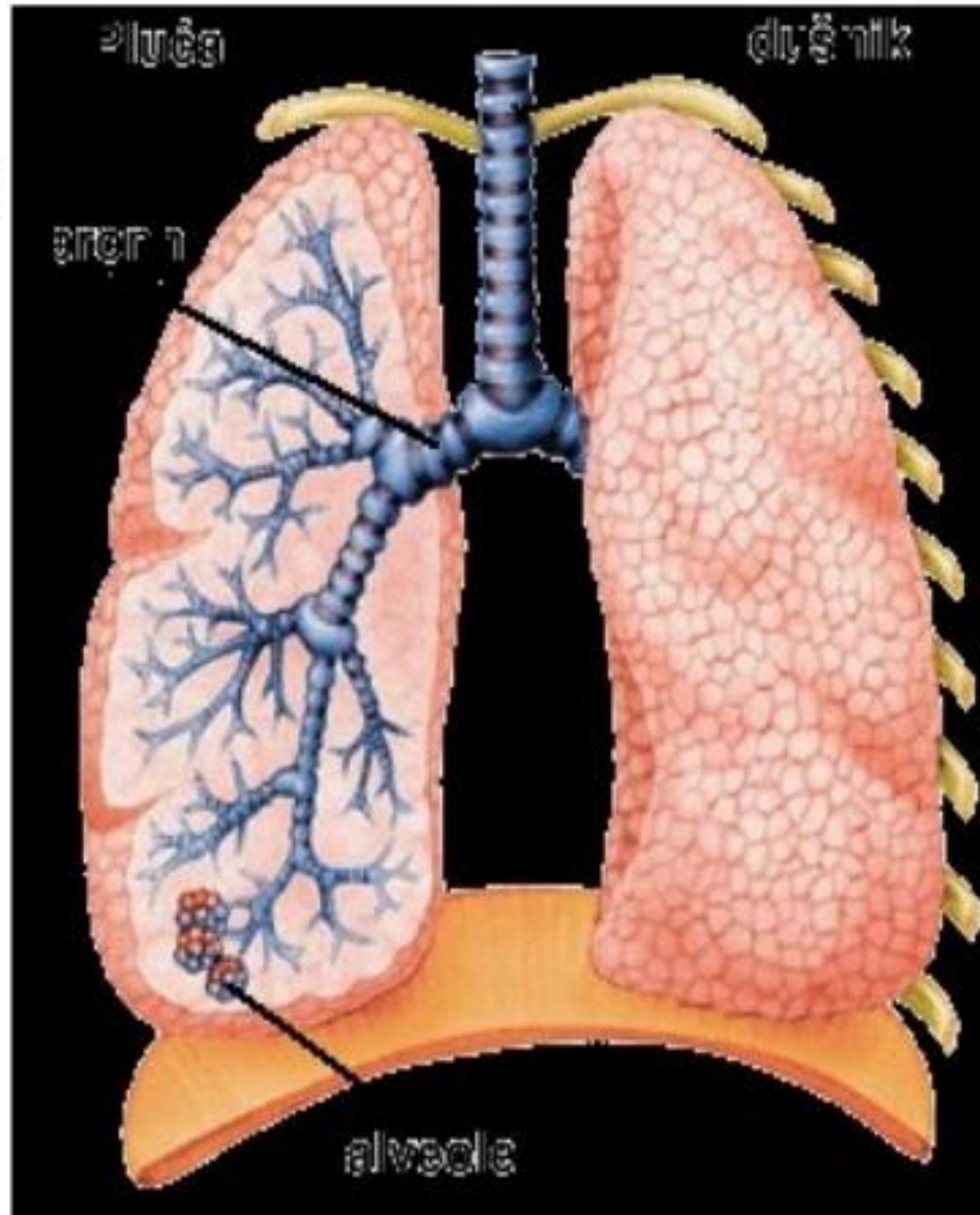
Preko **parijetalne pleure vezana za zid grudnog koša**

PLUĆA (PULMONES)

- razmena gasova se odvija na nivou pluća
- Imaju oblik kupe
- pulmo dexter i pulmo sinister
- između pluća se nalazi mediastinum (srce, veliki krvni sudovi, timus, jednjak, aorta descendens i ductus thoracicus)

- na plućnom krilu ralikujemo:
- bazu (dijafragmalna strana)
- vrh (apex)
- spoljnja strana (rebarna)
- unutrašnja strana (mediastinalna)

Pluća

- NN - teška oko 75 grama, pre prvog udisaja.
- Sa prvim udisajem u njih, pored vazduha kroz krvne sudove dodje i odredjena količina krvi i ona postanu teža i dostižu težinu i do 120 grama.

- U toku prvih meseci života kao organ koji nije korišćen za vreme intrauterinog perioda života, zahvaljujući novoj ulozi, pluća se **intenzivno razvijaju**.

- Novi zamah razvoja dešava se u pubertetu,
- veliki broj autora smatra da se u tom periodu radi o razvoju disajnih puteva, koje ne prati izrazitije povećanje samog plućnog tkiva.

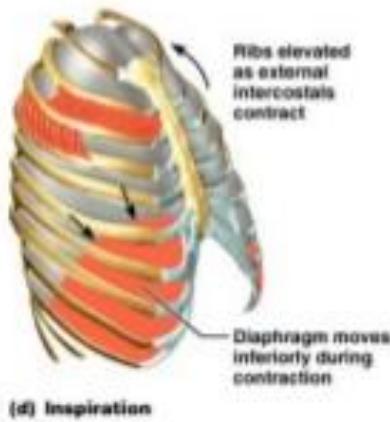
- fizički napor ima uticaja na
- povećanje funkcionalnih sposobnosti pluća,
- povećanju broja alveola koje funkcionišu u procesu disanja.

Respiratori mišići

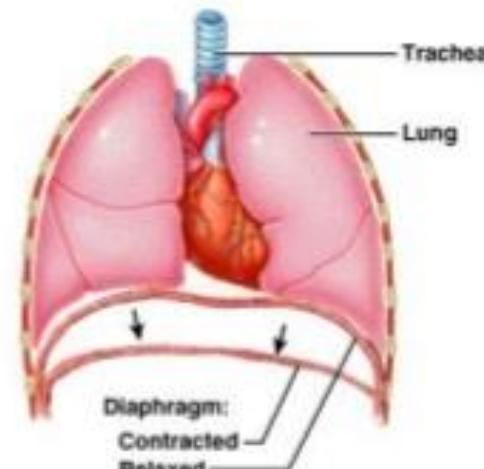
- **Respiratori mišići**
  - Interkostalni, dijafragma, abdominalni
- **Delovi nervnog sistema** koji vrše kontrolu respirstornih mišića

MISICI U INSPIRIJUMU

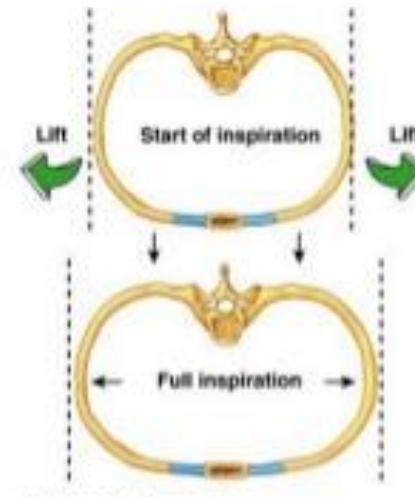
Together:

- *Diaphragma*
- *Se spusta i povecava zapreminu grudnog kosa*
- *externi intercostalni misici*

(a) Superoinferior expansion

(b) Lateral expansion

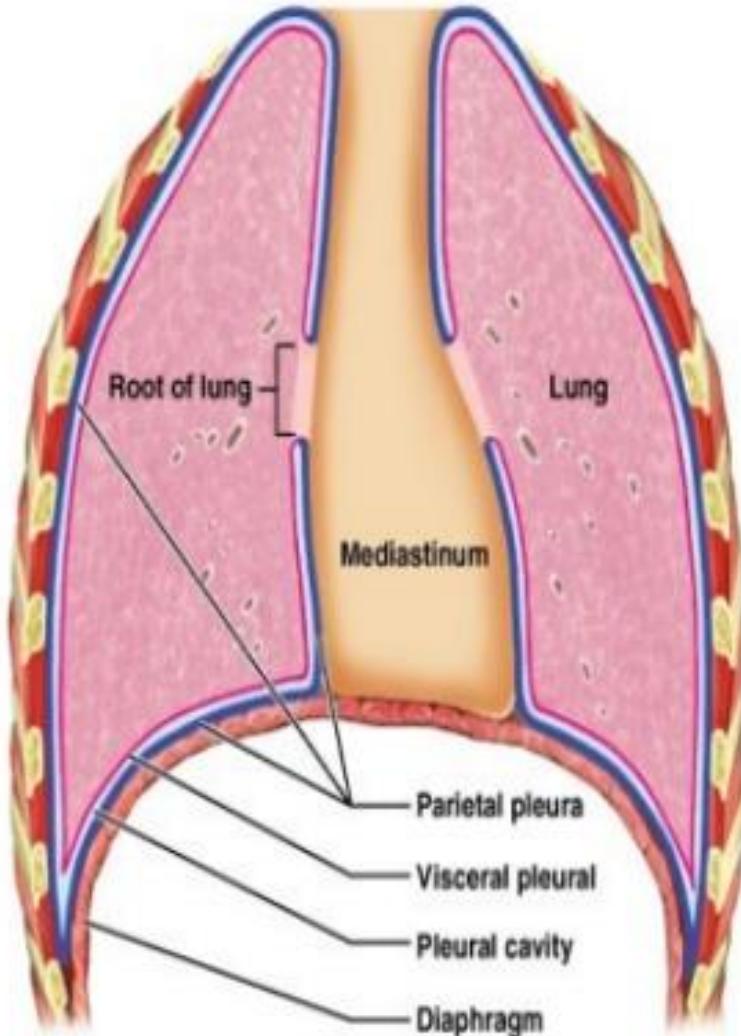
Pleura

Parijetalni list (uz grudni koš) i visceralni (uz pluća), između tanak lubrikantni sloj.

Grudni koš: tendencija **širenja** - **elastična retraktilnost toraksa**

Pluća: tendencija **skupljanja** - **elastična retraktilnost pluća**

Ove dve sile su u ravnoteži pri kraju pasivnog ekspirijuma

Pleura

Pleura/plucna maramica

Sastavljena:

Viscelarne

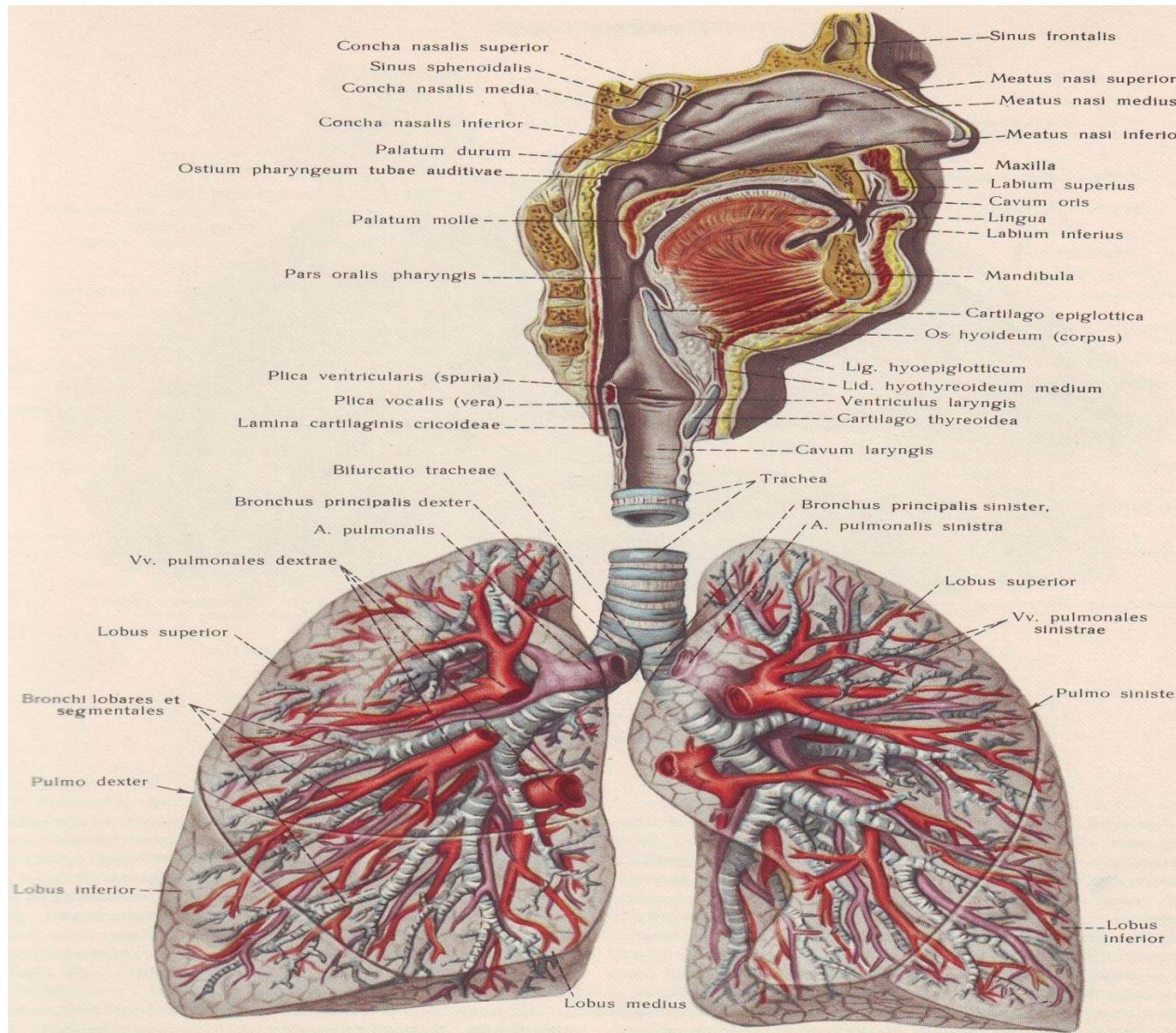
Parijentalne pleure

Pleuralna šupljina

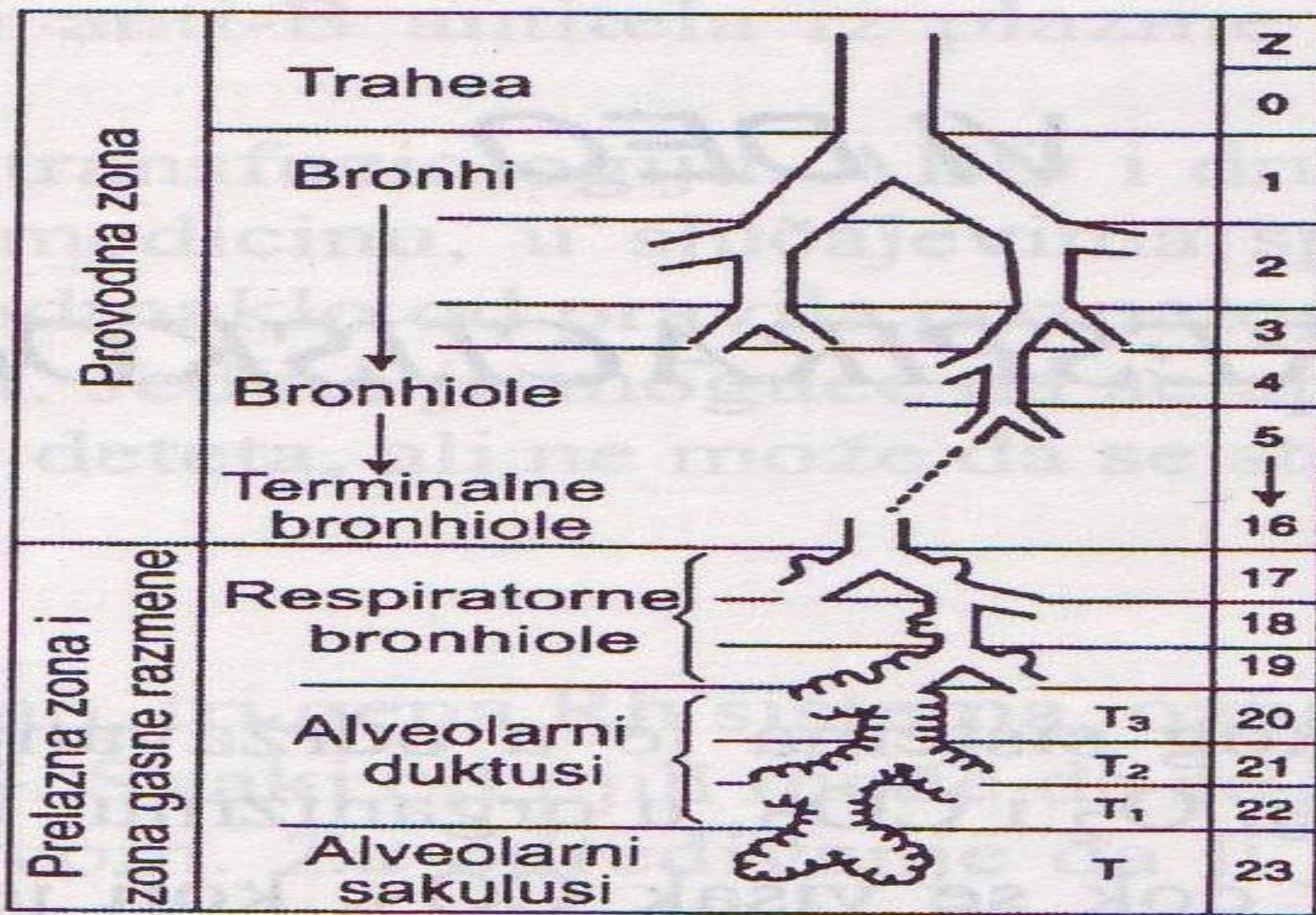
prostor ispunjen pleuralnim
tecnoscu(pluće može da klizi)

Pluća u napetom stanju drži
negativni pritisak u plucima

Sprovodni disajni putevi i plućni parenhim

Račvanje disajnih puteva

Struktura zida disajnih puteva

Struktura zida disajnih puteva

- **Mukoza** (epitel i vezivo),
  - **glatki mišići**,
  - **vezivni omotač**

Epitel

Ćelije sa ***trepljama i žlezdane*** koje luče mukus

-*Od traheje ka bronhiolama debljina epitela se smanjuje*

Vezivo u mukozi bronhija: ***elastična vlakna*** postavljena longitudinalno, ***mali limfoidni folikuli.***

mukus (sluz)

Mišićni i vezivni sloj

- **Snopovi glatkih mišića** od traheje do respiratornih bronhiola,
u zidu alveolarnih ductusa čine **prstenove oko ulaznog otvora alveola**
- **Vezivni omotač:** jaka fibrozna vlakna, sa hrskavicom u traheji i bronhijama,
nežni vezivni omotač bronhiola

Razlike između bronhija i bronhiola

- Epitel bronhija **pseudoslojevit**, peharaste ćelije-submukozne žlezde, vezivo **kolagena** vlakna i hrskavica
- Epitel bronhiola **jednoslojan prizmatičan**, ćelije sa cilijama i Clara ćelije (sekretorne), **nežno vezivno tkivo** (preko njega bronhiole u kontaktu sa susednim alveolama)

Alveolo - kapilarna zona

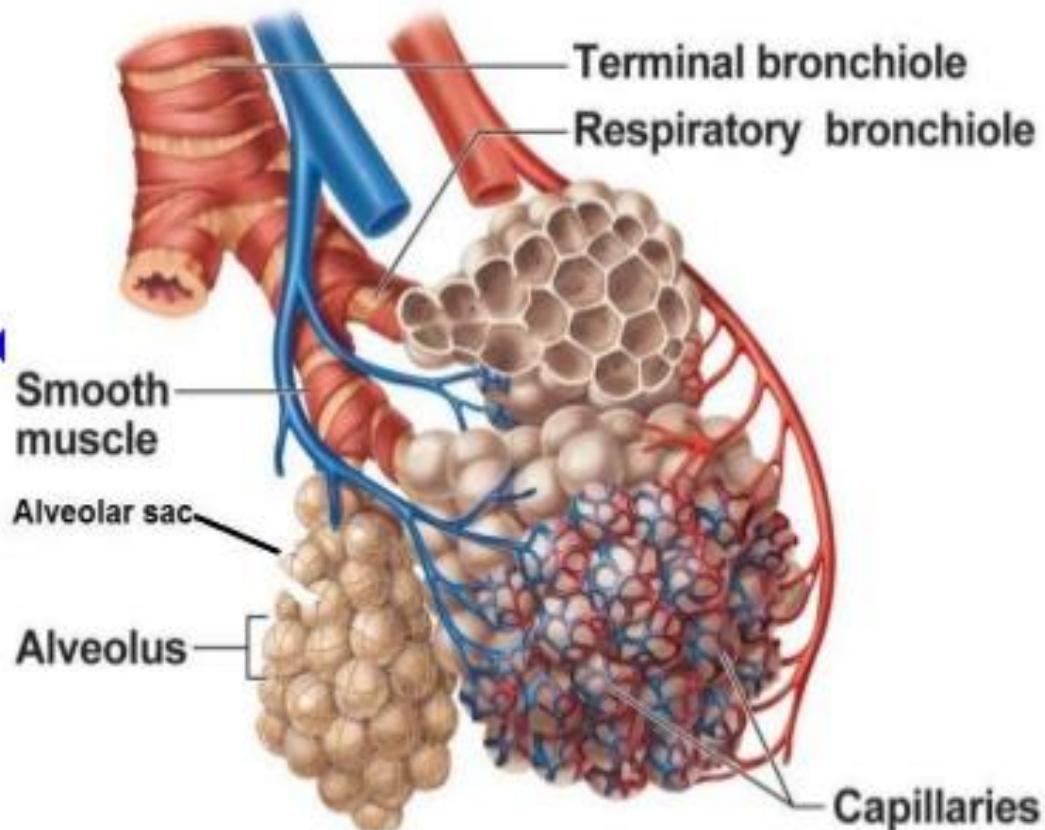
- 300 miliona alveola,
- 1000 (hiljadu) kapilara po alveoli.

- Alveolarne pregrade

septa čine kapilari između kojih su elastična vlakna, i Kohove pore.

3. Ventilacioni deo

Ventilacioni deo omogućava udisanje (inspiracija) i izdisanje (ekspiracija),

što se postiže angažovanjem dijafragme, rebara, interkostalne muskulature, abdominalne muskulature i elastičnog veziva u plućima.

Alveolo - kapilarna zona

Alveola

- **pneumociti 1;**
- **pneumociti 2-** luči surfaktant;
- najpovršnije su **plućni makrofagi**

Surfaktant (fosfolipid)

- smanjuje površinski napon, stabilizuje alveole, umeće se između tečne i gasovite faze i sprečava gubitak tečnosti iz zone razmene

Alveolo - kapilarna zona

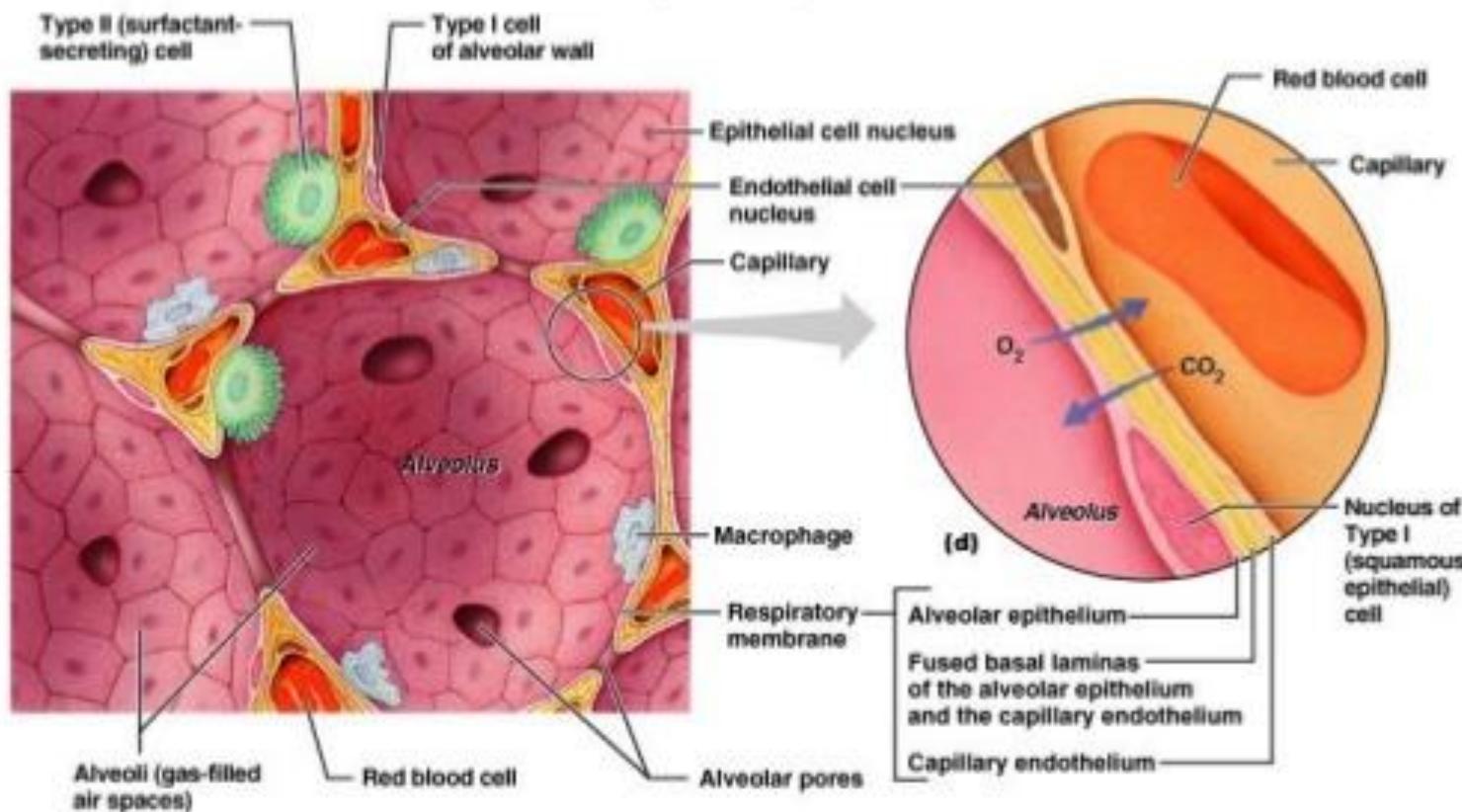
endotelne ćelije plućnih kapilara

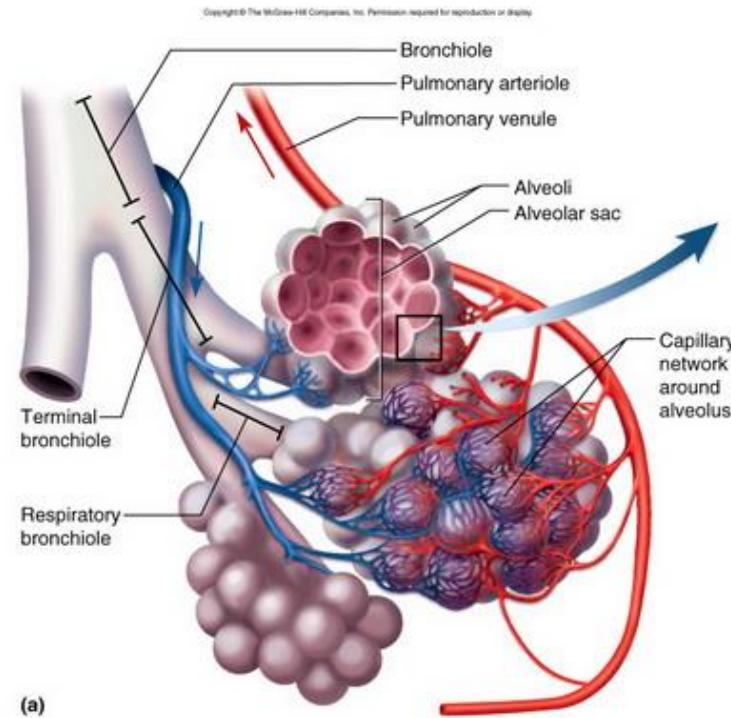
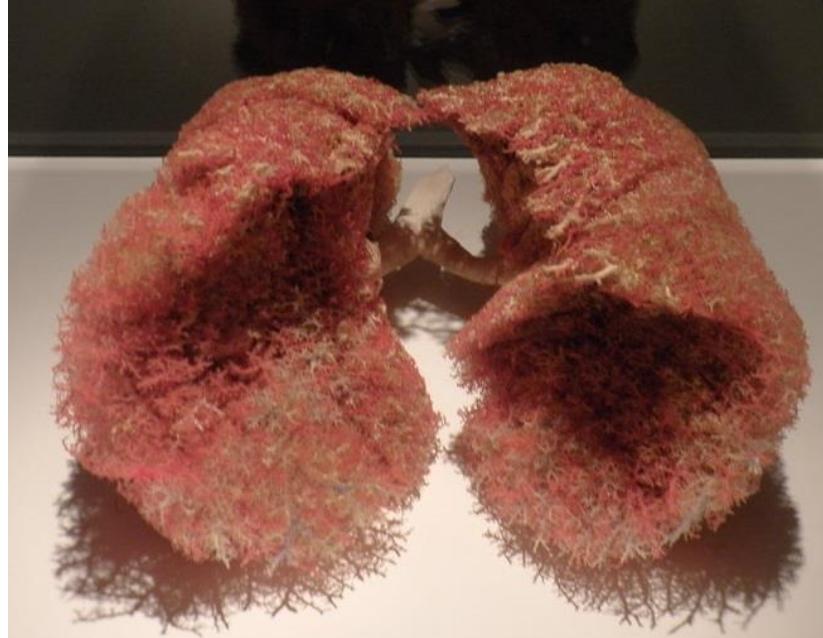
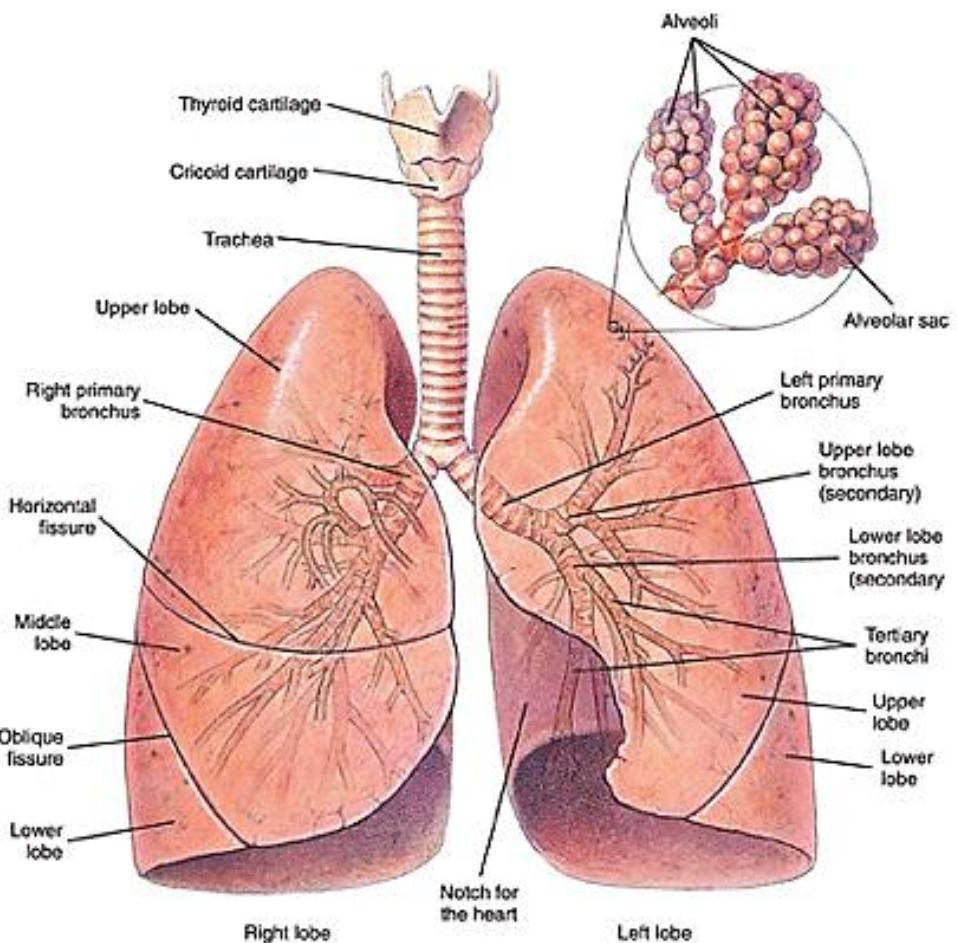
Malobrojne **neuroendokrine ćelije** koje sa endotelnim ćelijama i pneumocitima imaju **metaboličke funkcije**

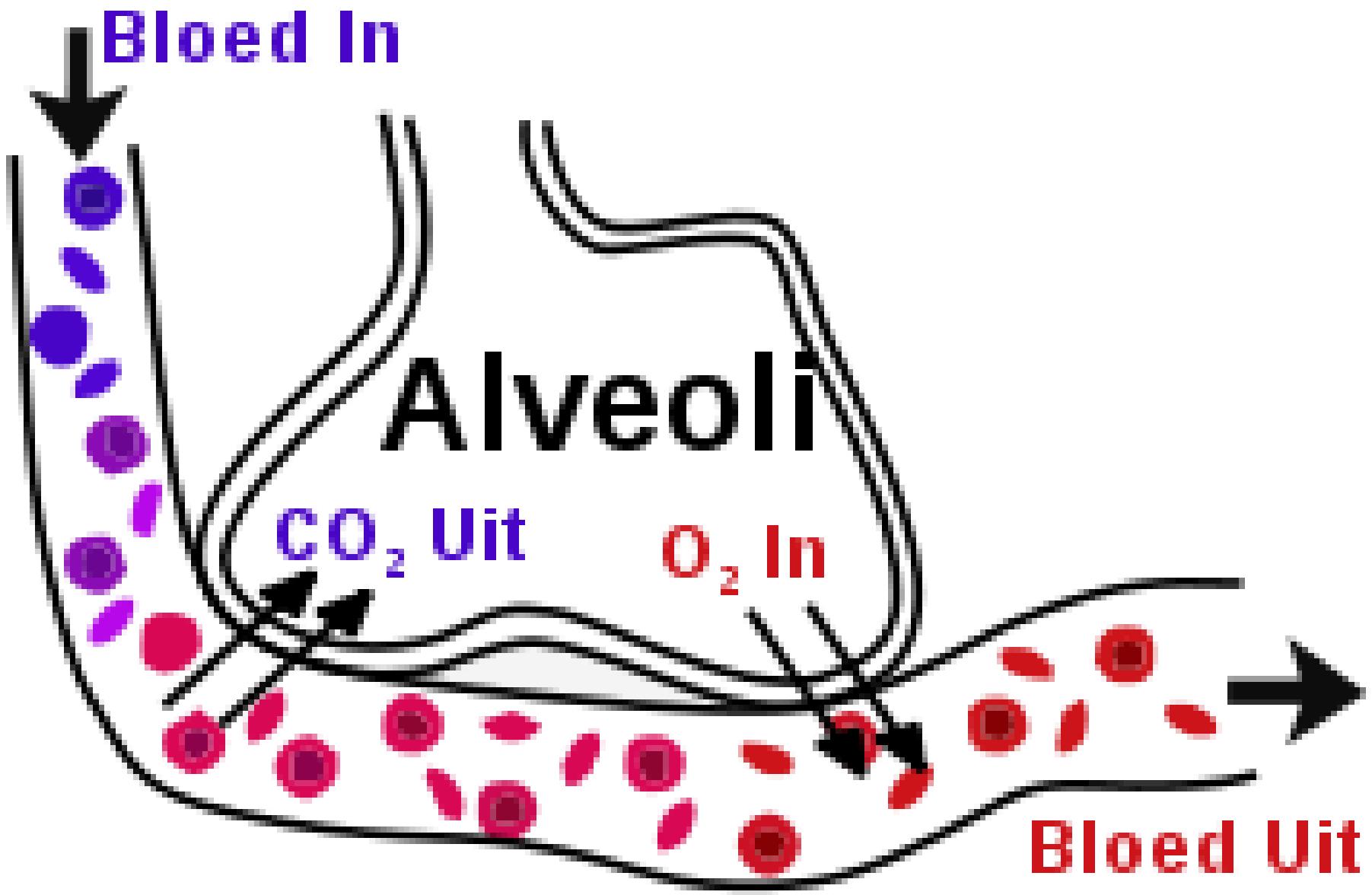
Microscopski izgled alveola

Alveole okružene elastičnim vlaknima

- Alveole povezane putem alveolarnih pora
- Alveolarnog makrofagi - slobodno plutajući "ćelije prašine"
- Napomena tip I i tip II ćelija i zajedničke membrane

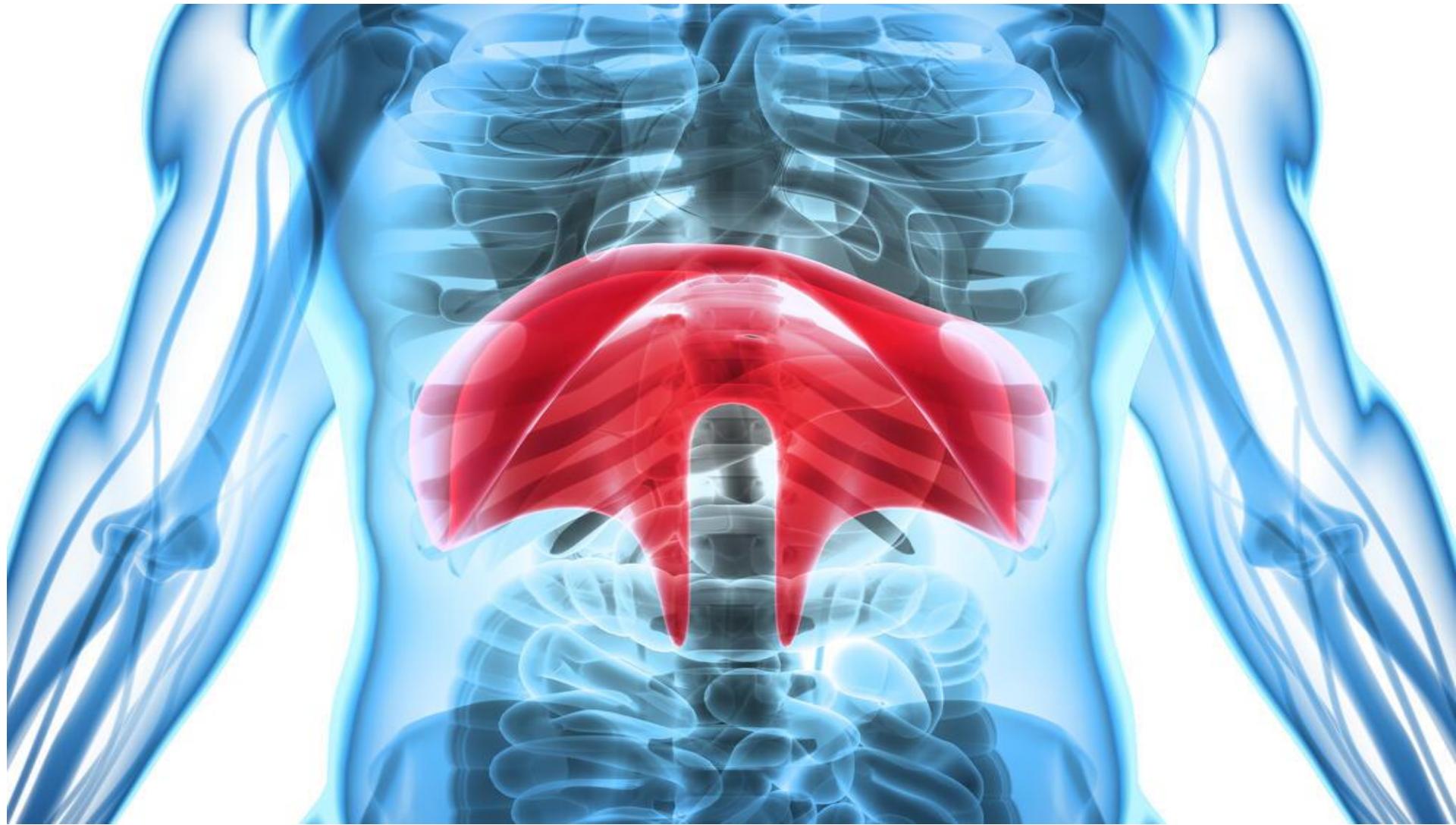

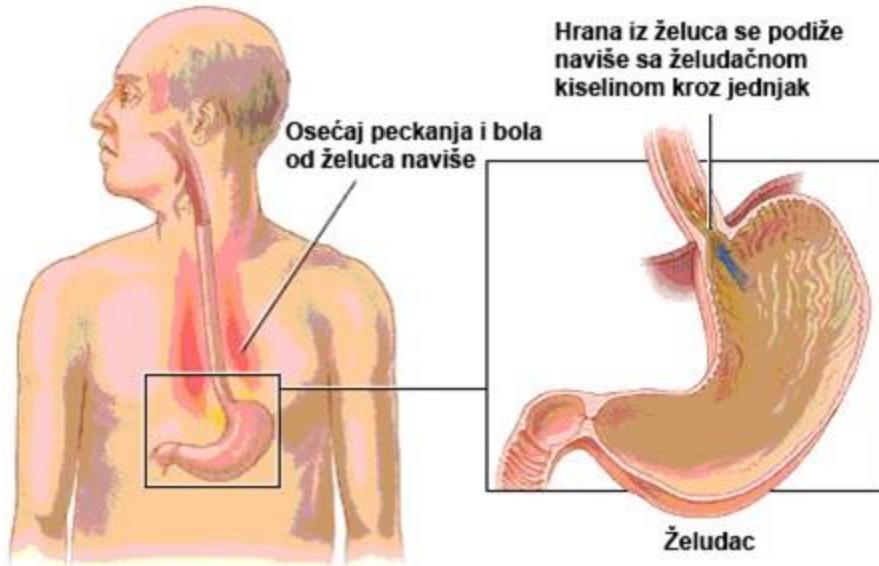

DIJAFRAGMA

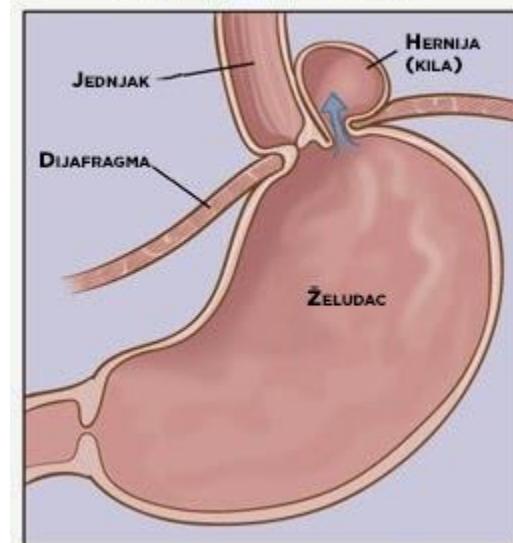
- mišićna tvorevina koja razdvaja abdominalnu (trbušnu) duplju od duplje grudnog koša i svojom kontrakcijom potpomaže proces disanja.

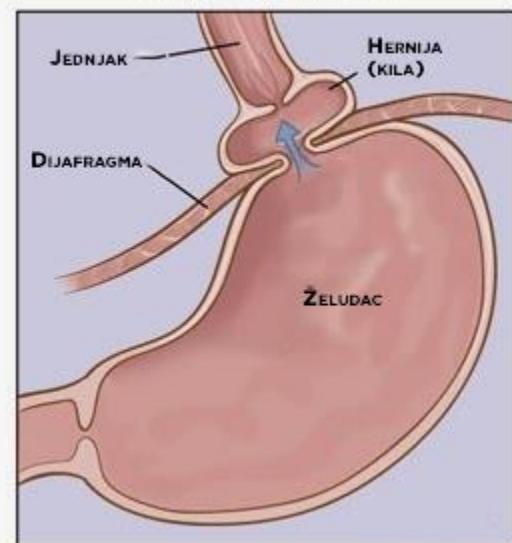

PARAEZOFEGALNA KILA (HERNIJA)

KLIZAJUĆA (AKSIJALNA) KILA

SPOLJAŠNJE DISANJE

Spoljašnje disanje

- 1.Razmena vazduha** između alveola i spoljašnje sredine
- 2.Razmena gasova** na nivou alveolo-kapilarne membrane

Spoljašnje disanje

3. Transport kiseonika i ugljendioksida putem krvi i razmena na nivou tkiva (kapilarna i ćelijska razmena)

- **Koordinišuće i regulatorne funkcije kardiovaskularnog i respiratornog sistema - adekvatno snabdevanje kiseonikom i uklanjanje ugljendioksida.**

Razmena vazduha

Kretanje vazduha

laminarno, turbulentno i prelazno.

Najbrže u traheji 200cm/sec,

u **alveolama samo difuzno kretanje molekula.**

-vazduh u dodiru sa velikom površinom sluznice
se : **greje, ovlaži i očisti**

Razmena vazduha

trepljasti epitel potiskuje čestice i mukus ka ždrelu

čestice koje ipak dospeju u **alveole** se “čiste” nespecifičnim **enzimima**,
makrofagima i **imunološkim reakcijama**.

Razmena vazduha

INSPIRIJUM (udah) I EKSPIRIJUM (izdah)-respiracijski ciklus 12-16 puta u minutu

- **Sile koje teže da rašire pluća**
  - Negativan intrapleuralni pritisak
    - Surfaktant
    - Alveolarna medjuzavisnost
- **Sile koje teže da kolabiraju (skupe) pluća**
  - Težnja elastičnih vlakana plućnog parenhima da se skrate

Inspirijum

Kontrakcija inspirijumskih mišića

Inspiracijski mišići:

- dijafragma (pokreti 1-10cm), pri 1cm **500 - 600ml** vazduha se udahne.
- **Spoljašnji interkostalni mišići**
- **Pomoćni inspiracijski** : sternocleidomastoideus, scalenusi, pectoralis

Inspirijum pomazu

- U inspiraciji, ucestvuju
  - m.Scalenes
  - m.Sternocleidomastoid
  - m.Pectoralis minor
  - m.Quadratus lumborum on 12th rib
  - m.Erector spinae

Inspirijum

Kontrakcija inspirijumskih mišića

- Povećanje zapremine grudnog koša *i pad intrapleuralnog pritiska*
  - Alveole se šire
  - *pritisak u njima opada i ulazi vazduh,*
  - ***pritisak u njima raste i prestaje inspirijum.***

Ekspirijum
(pasivan proces)

Ekspiracijski mišići

**unutrašnji interkostalni
trbušni**

Inspirijum

Mišići grudnog koša

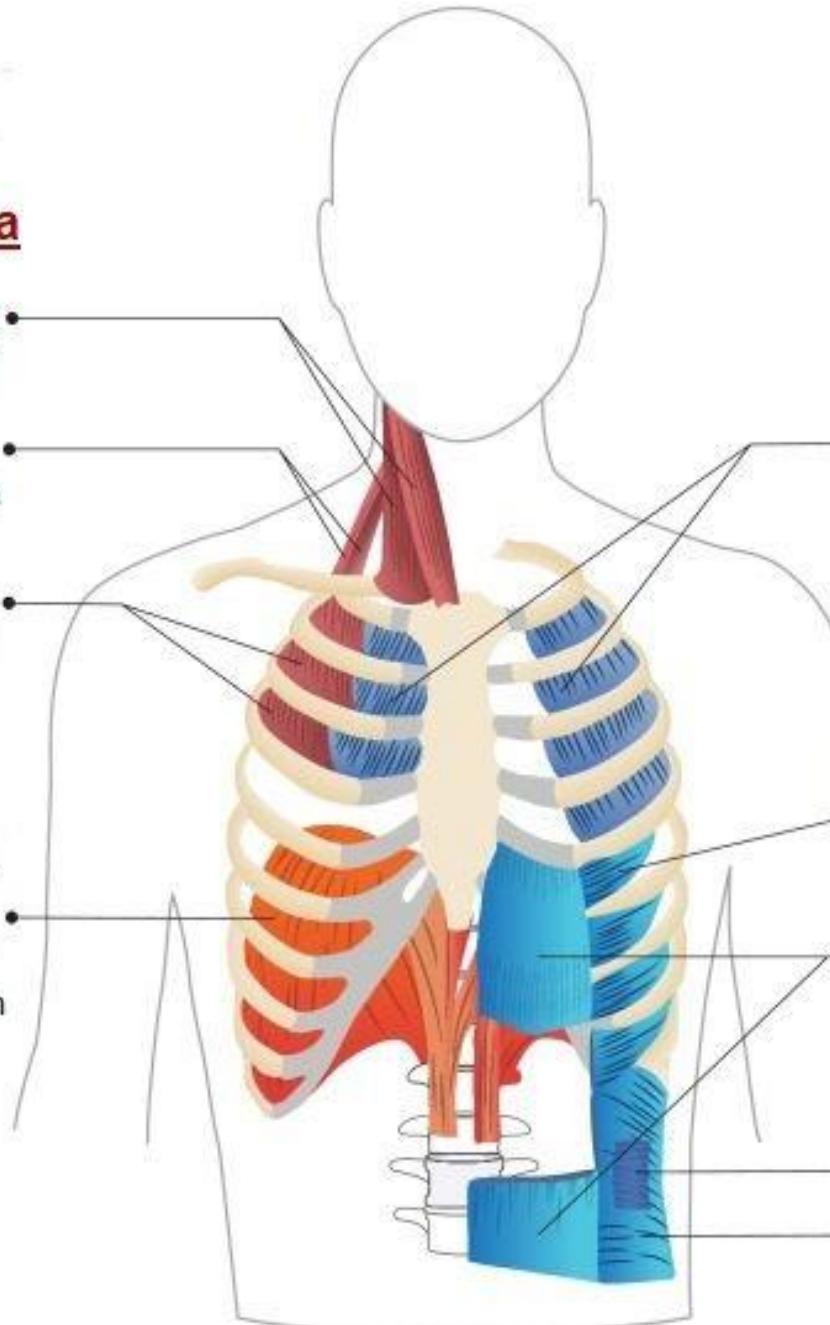
Sternocleidomastoideus
podiju sternum
rotiraju glavu

Skalenski mišić
podiju gornja rebra

spoljašnji međurebarni
mišići
podiju rebra

Mišići abdomena

Diaphragma
kontrakcijom
nastaje inspirijum

Ekspirijum

Mišići grudnog koša

unurašnji međurebarni
mišići

Mišići abdomena

smanjuju dijametar abdomena,
ujedno i grudnog koša

spoljašnji obli mišić

m. rectus abdominis

m. transversus abdominis

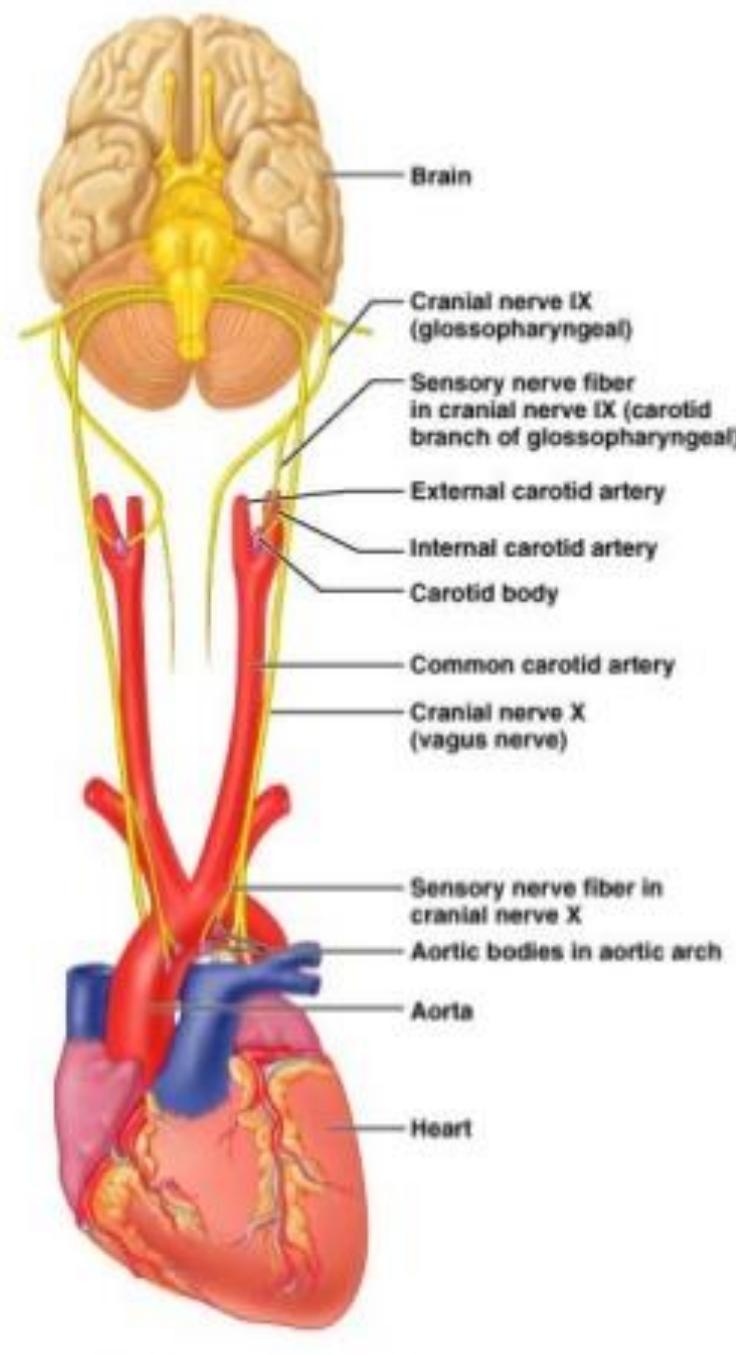
unutrašnji obli mišić

RESPIRATORNI CENTAR

Spontano automatsko disanje je posledica funkcije *respiratornog centra* produžene moždine

Nervna kontrola ventilacije

- Reticularna formacija u medulli oblongati Utice na bazicni rad i ritam Cerebralni cortex – kontrolise sve
- Periferni hemoreceptori u luku aorte (x n.vagus) i karotidnoj arteriji (IX n.glossopharyngeus)

Veza respiratornog centra sa drugim delovima organizma

- U respiratori centar dolaze **impulsi iz viših delova CNS** (voljno disanje - govor, napor, pevanje sviranje)
- **Hemoreceptora** arterija i cerebrospinalnog likvora
- **Proprioreceptora** disajnih puteva, kože, zglobnih kapsula, i drugih delova organizma (promene disanja pri bolu)

- Mogu se razlikovati tri osnovna tipa disanja;
- 1. Grudni (rebarni ili kostalni)
- 2. Trbušni (dijafragmalni)
- 3. Mešoviti (kosto-dijafragmalni)

- U prvim mesecima života, usled inspiratornog položaja grudnog koša i horizontalno postavljenih rebara, disanje je **dijafragmalno**.
- Zbog pritiska abdominalnih organa na dijafragmu, disanje je površno što se kompenzuje **povećanjem frekvencije disanja**

- Postepenim **razvojem** grudnog koša , povećanjem ugla rebarnih lukova, disanje prelazi u **kostalnni** tip koji preovladava u **prvoj deceniji** života.

U završnoj fazi razvoja, u pubertetu,

- disanje zbog veće efikasnosti kod **muškaraca** prelazi u **dijafragmali**i tip, a
- kod **žena**, naročito onih koje se bave **sportom**, preovladava **mešoviti** tip disanja.

FREKVENCIJA DISANJA

- u toku razvoja pluća, od vrednosti od **55** u doba **NN**
- spušta na uobičajene vrednosti od **15-16** respiracija u minutu kod **odraslih**

- Pored procesa rasta na ovo usporenje mogu da utiču i različiti drugi spoljašnji faktori od kojih je sport na vidnom mestu
- Registrovano je da kod sportista koji treniraju po tipu izdržljivosti, ova frekvencija u fazi utreniranosti iznosi 6-8 u minuti u toku mirovanja

Volumeni pluća

Merenje plućne ventilacije

Volumeni pluća

- **Disajni (respiracijski) volumen VT (tidal-plimaošeka), koji se udahne ili izdahne tokom respiracijskog ciklusa (0.5L)**
- Njegove vrednosti rastu od 11.5ml po rođenju, do 410ml kod odraslog muškarca

Minutni volumen

- predstavlja disajni volumen pomnožen sa brojem respiracija u jednom minuti
- u mirovanju kod odojčeta iznosi 635ml a kod odraslih 6150ml.

MAKSIMALNA PLUĆNA VENTILACIJA

- predstavlja onu količinu vazduha koja prodje kroz pluća pri maksimalnom opterećenju u jednom minutu.
- Kod dečaka i devojčica ona iznosi 30-40lit/min.
- Pubertet učini ove vrednosti značajno različitim u odnosu na devojčice da bi definitivne vrednosti bile u odraslih **dečaka** oko **110 l/min** a **devojaka 90 l/min.**

- Kod **sportista**, ove vrednosti se značajno povećavaju na
- 200 i više l/min. kod muškaraca i
- 180 l/min. kod žena

Kapaciteti pluća

Merenje plućne ventilacije

Zbir volumena

Kapaciteti pluća

Vitalni kapacitet (VC)

**volumen između maksimalnog ekspirijuma i
maksimalnog inspirijuma (4.5L)**

- Vrednosti zavise od većeg broja faktora najvažniji:
  - visina tela,
  - pol,
  - uzrast,
  - profesija
  - sportski trening.
- 4600 ml za muškarce, a 3200 ml za žene

- Vrednosti vrhunskih sportista i za VK su znatno iznad vrednosti prosečne omladine i mogu dostizati i 7000ml, u zavisnosti od sporta.
- Najveće vrednosti imaju sportisti iz sportova gde je visina jedan od odlučujućih momenata kao što su: košarkaši, veslači, odbojkaši, plivači, vaterpolisti

RAZMENA GASOVA

Razmena gasova

Kiseonik iz alveola u plućni krvotok

ugljjendioksid iz krvi u alveole

Razmena gasova

kroz respiratornu - alveolokapilarnu
membranu

(debljina $0.3\mu\text{m}$, površina $70-120\text{m}^2$)

Alveolo-kapilarna membrana

A

Alveola

Alveolarna tečnost

Alveolarni epitel

Bazalne membrane (spojene)

Endotel kapilara

Plazma

Eritrocit

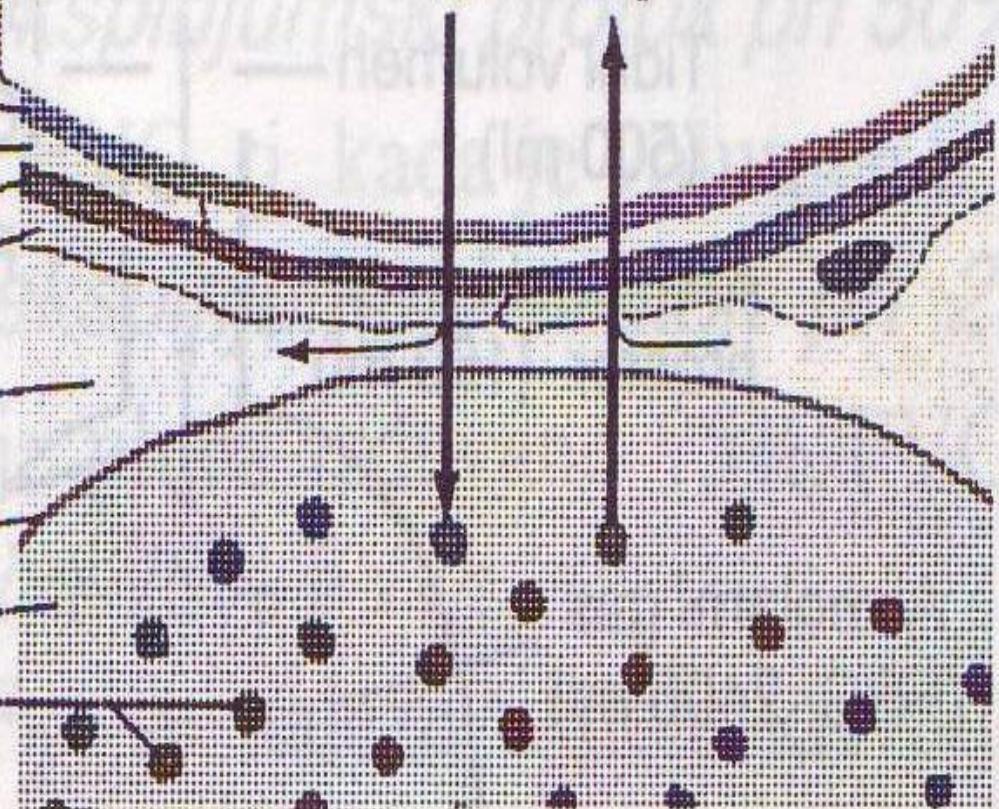
membrana

intracelijска tečnost

molekuli hemoglobina

O₂

CO₂

Razmena gasova

- **P_p kiseonika u alveolama = 104mmHg, u venskoj krvi 40mmHg, razmena veoma brza**
- **P_p ugljendioksida u venskoj krvi 45mmHg, u alveolama 40mmHg, zbog difuzijske konstante, razmena takođe brza**
- **P_p oba gasa u krvi su konstantni**

Transport kiseonika

1.fizički rastvoren i

2.vezan za *hemoglobin*

Transport ugljendioksida

1. U obliku **bikarbonata (HCO_3^-)**

2. Fizički rastvoren

3. Vezan za proteine plazme –
karbaminohemoglobin

Respiracijski kontrolni mehanizmi

Respiracijski kontrolni mehanizmi

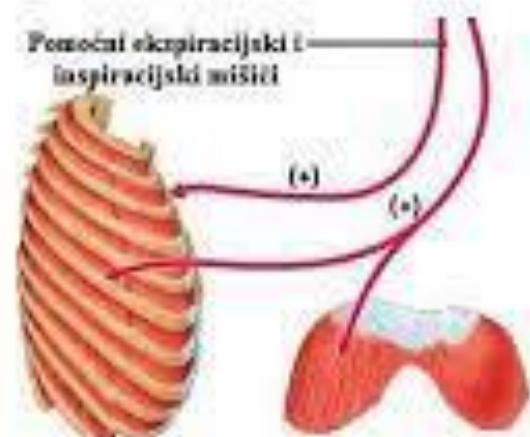
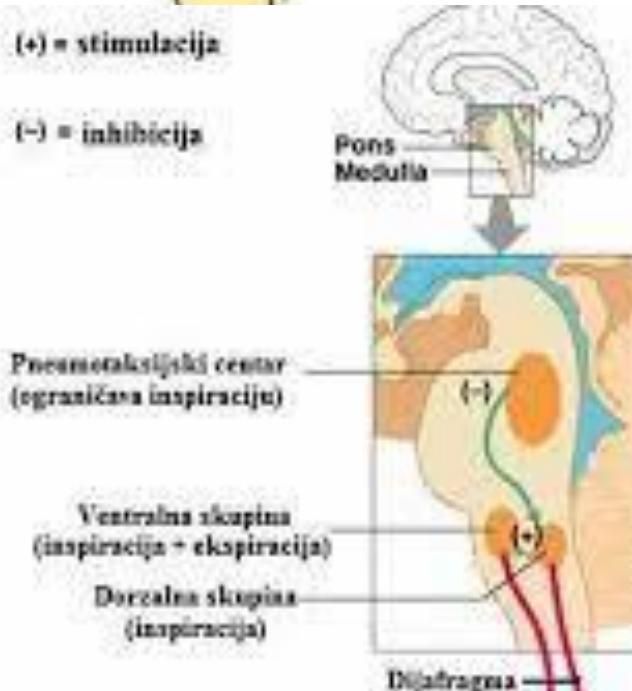
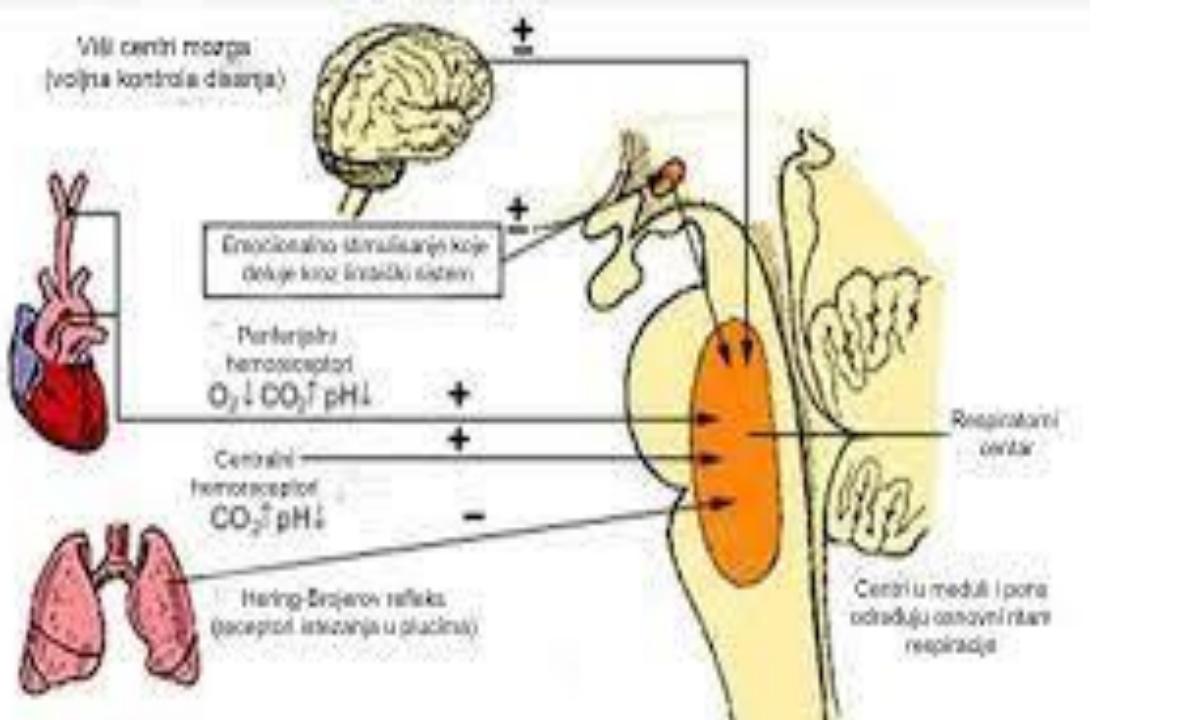
- *Disanje je **autonomi automatski fiziološki proces, na koga se može voljno uticati***
  - **respiratorični centar**

Mehanizmi

- **Receptori** koji transformišu informacije u nervne impulse koje šalju u:
- **Centralni kontrolni sistem**, koji šalje u:
- **Efektore** – respiracijske mišiće i glatke mišiće traheobronhijalnog stabla

Centralni kontrolni sistem

1. autonomna regulacija u **moždanom stablu**
2. voljna regulacija **kortikalnog** porekla
3. integracija respiracijske aktivnosti koja nastaje
u **kičmenoj moždini**

Kontrola disanja

2. Hemoreceptori u arterijskom zidu (**periferni**) i moždanom stablu (**centralni**):

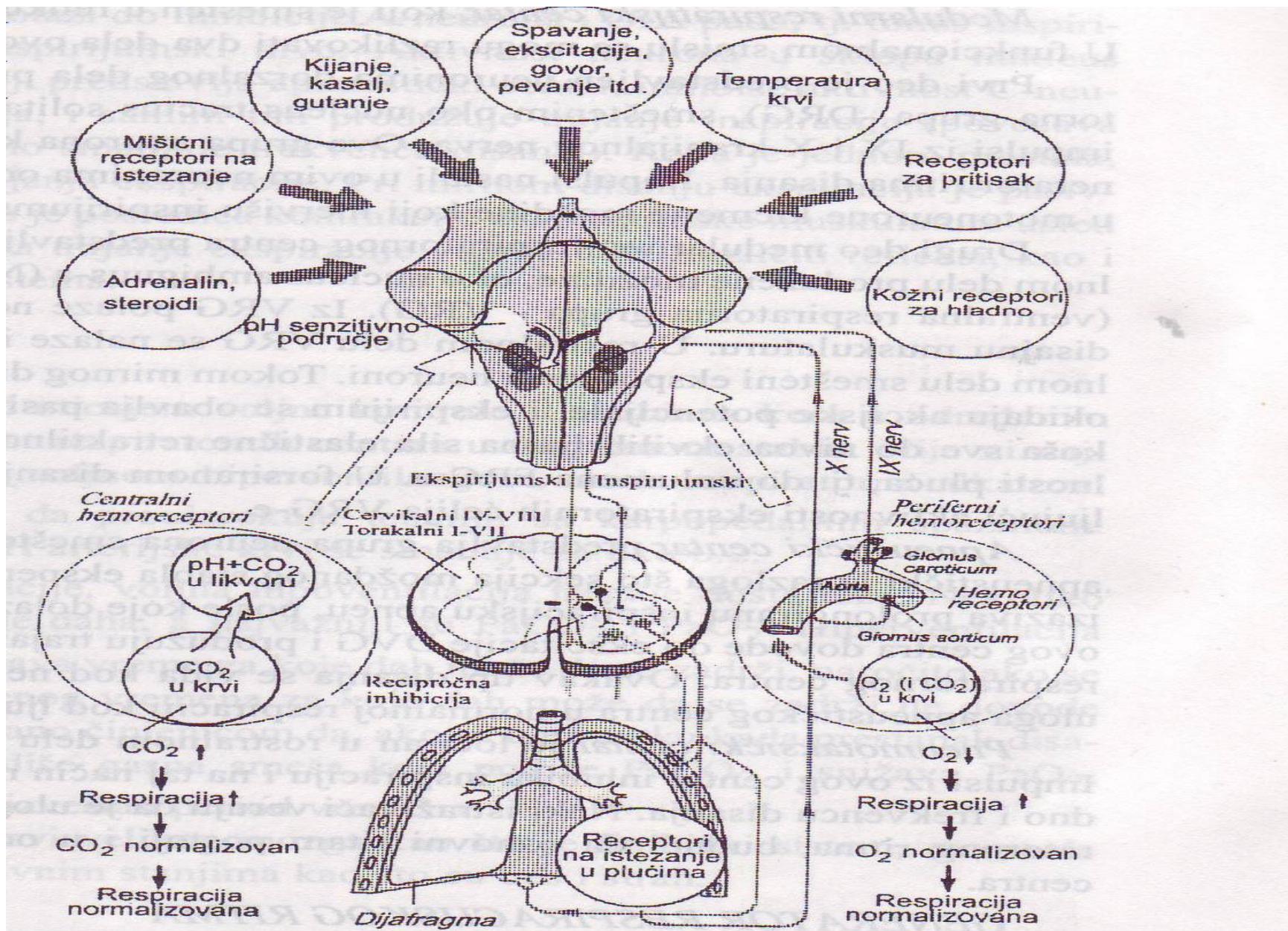
-usaglašavanje veličine ventilacije
(spoljašnjeg disanja) sa metaboličkim potrebama **(unutrašnje disanje)**

3. Proprioceptivni receptori u resp.mišićima
(Goldžijev tetivni, mišićno vreteno, zglobne čaure)

Kontrola disanja

4. Mehanoreceptori u plućima, disajmim putevima i grudnom košu (određuju mehanička i dinamička svojstva disajnih pokreta)

5. Receptora na istezanje, iritantnih i jukstakapilarnih receptora

Slika 6-23. Respiracijski kontrolni mehanizmi.

Nerespiratorne funkcije respiratornog sistema

Nerespiratorne funkcije

1. Održavanje acidobazne ravnoteže

-Količina vodonikovih jona je proporcionalna produkciji CO_2 .

-Zavisno od informacija sa receptora u arterijskoj krvi i likvoru, respiratori sistem **izbacuje ili zadržava CO_2** , menjajući frekvencu i dubinu disanja

Nerespiratorne funkcije

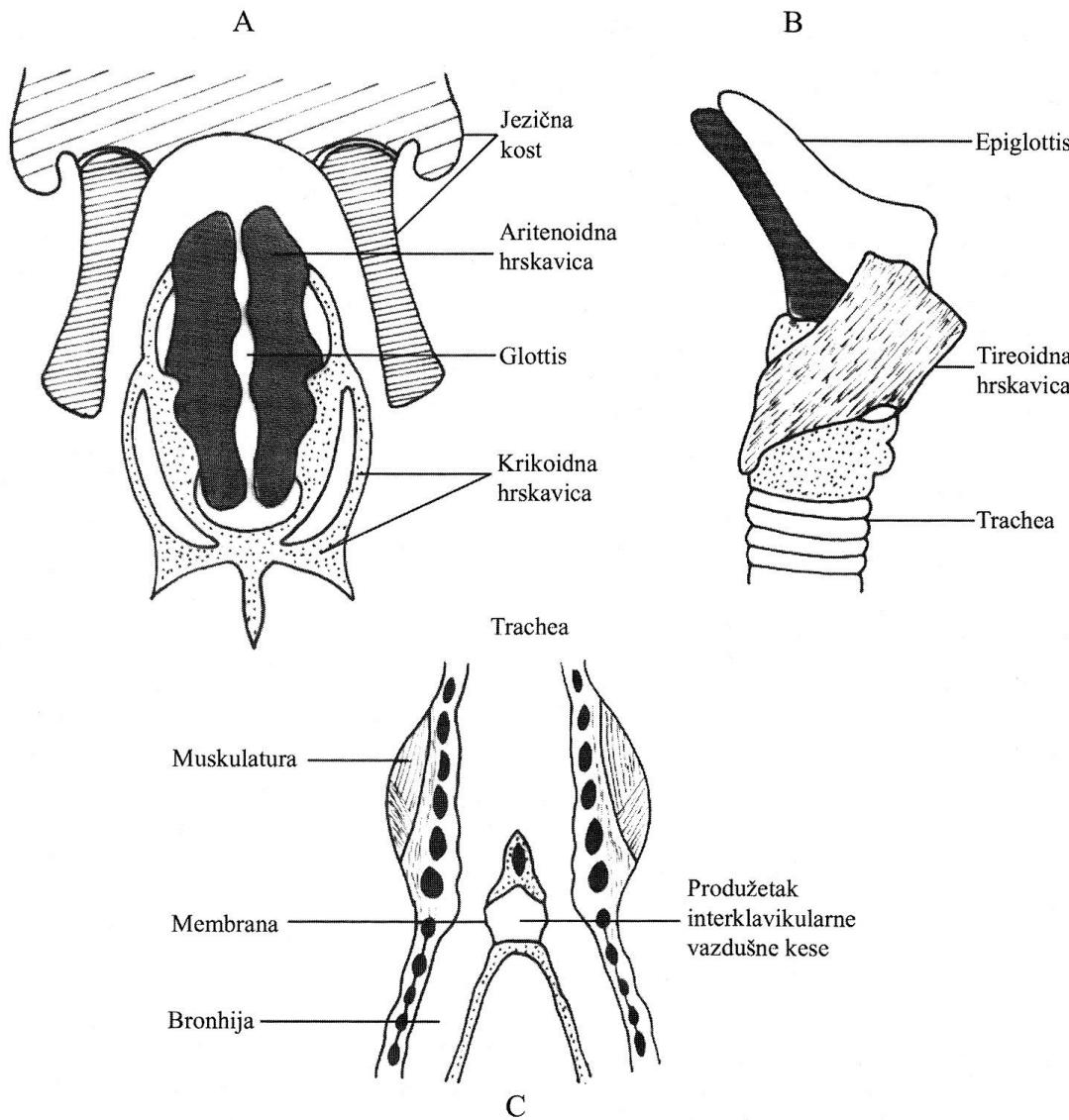
2. Fonacija

Govor, pevanje

strujanje vazduha preko glasnih žica

pod voljnom kontrolom disanja

Grkljan (larynx) i vokalizacija

Funkcije larinka:

- a)gutanje
- b)respiracija
- c)vokalizacija

Proizvodnja zvuka nastaje prolaskom vazduha preko glasnih žica

- **Epiglottis** – poklopac, usmerava kretanje vazduha

Slika 12-12. Larinks vodozemaca (A) i sisara (B), siringa ptica (C). Prema: Kent 1983, izmenjeno.

Nerespiratorne funkcije

3. Metabolička funkcija pluća

Konverzija i uzimanje vazoaktivnih supstanci iz venske krvi

Proizvodnja i skladištenje i oslobođanje supstanci koje deluju lokalno ili na drugim mestima

Metabolička funkcija pluća

Renin-angiotenzin sistem.

renin (bubreg) angiotenzinogen (jetra)
angiotenzin (pluća)

*Angiotenzin-konvertaza u plućnom
vaskularnom endotelu*

*indukuje stvaranje angiotenzina II -
snažan vasokonstriktor*

Metabolizam vazoaktivnih supstanci:

**prostaglandini E₁, E₂, i E₂alfa se uklanjaju iz
venske krvi**

**30% norepinephrina se uklanja pri prolazu
kroz plućnu cirkulaciju**

(da ne dospeju u sistemsku)

Stvaranje supstanci sa lokalnim dejstvom

Pneumociti 2 stvaraju Surfaktant

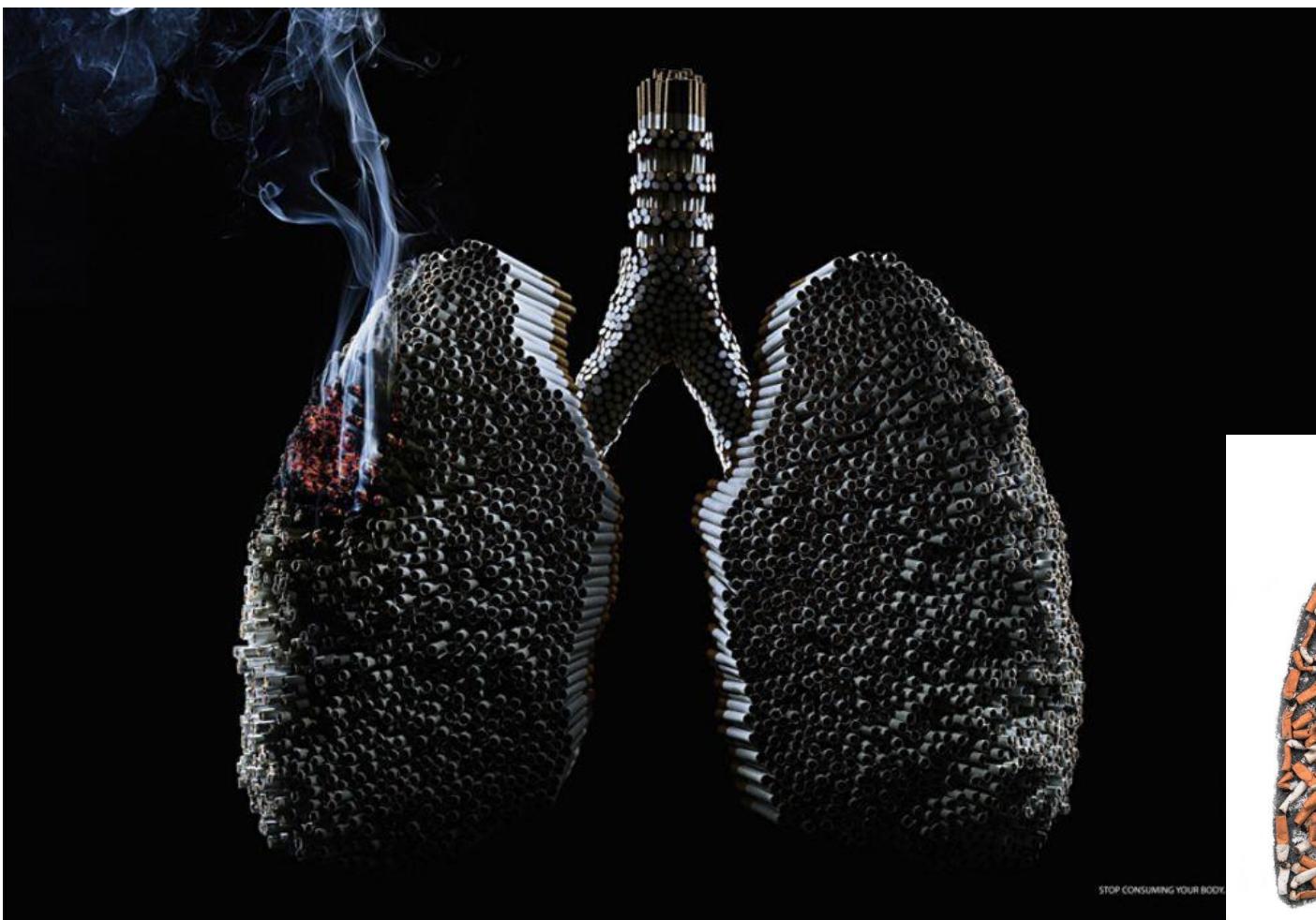
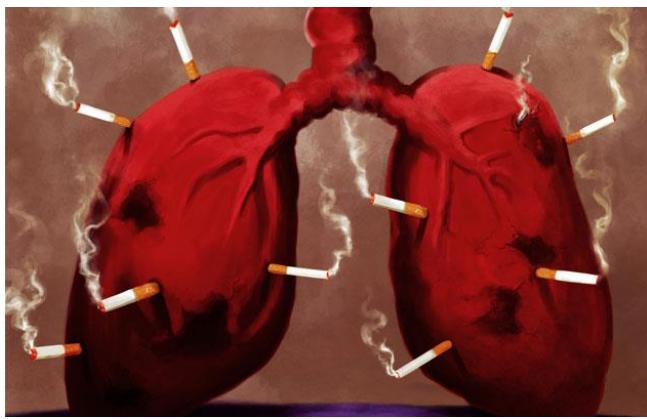
Iz mastocita u plućima se oslobođaju histamin, izozomalni enzimi, prostaglandini, eozinofilni hemotaktički faktor i serotonin.

Nerespiratorne funkcije

4. Plućni odbrambeni mehanizmi:

- Filtracija vazduha, odstranjivanje filtrata
  - Kašljanje, kijanje
  - Alveolarni enzimi i makrofagi
- Imunološke reakcije posredovane T i B limfocitima

5. Apsorpcija lekova – u obliku aerosola, anestetički gasovi

STOP CONSUMING YOUR BODY

